Artikelen en series 2007-5

4 Overdenking: Zie Ik kom spoedig, en mijn loon is bij Mij
10 De taal van de Bijbel: 'Muren' van water (2)
14 Het Boek in onze handen: Vertalingsmethoden
20 Als de tijd ten einde loopt: Dat zijn toch geen goden
26 Christus in profetie: De Psalmen (5)
36 Fundamenten van het geloof: Christus de door God gezonden Verlosser

Vaste rubrieken

Persoonlijk 1
Forum 2
In het nieuws 8
Ontmoeting met: Jefta 13
Hoe leest u? Je kruis opnemen 24
Het geschreven woord: lankmoedigheid 30
Bijbel en wetenschap: Het bewijs van Gods bestaan (5) 32
Wonderen van de schepping: de dadelpalm 35
Dit is het land: Berseba 39
Begrijpend zingen: Psalm 25 40

Bijlagen

1 Beginnend Bijbellezen
2 Studeren met Open Bijbel
3 Jij en de Bijbel (voor de leeftijd van 7 tot 11 jaar)
4 Kids en de Bijbel (voor de leeftijd van 4 tot 6 jaar)

Colofon

Met Open Bijbel is een uitgave van *Broeders in Christus* en verschijnt 5 maal per jaar. Het heeft als doel belangstelling te wekken voor de Bijbel en aan te sporen tot het zelf lezen van Gods boodschap daarin. Een abonnement is gratis.

Vrijwillige bijdragen in de verzendkosten kunt u overmaken naar NL68 INGB 0000 6429 73 t.n.v. Broeders in Christus, Amersfoort. Wij zijn als ANBI geregistreerd.

Redactie en abonnementenadministratie:
Met Open Bijbel, Postbus 520, 3800 AM Amersfoort. **Tel** 0318 845120 (ma-vr 9-20)
E-mail info@metopenbijbel.nl **Internet** www.metopenbijbel.nl

Artikelen mogen worden overgenomen met bronvermelding.

Persoonlijk

Jan Davids

Sensatie

Onlangs was er een bericht in alle media, dat sinds de komst van commerciële TV-zenders het nieuws sensationeler is geworden. Dit 'nieuws is nauwelijks sensationeel te noemen. Sinds mensenheugenis is de mens immers op sensatie belust. De leiders van het Romeinse Rijk wisten dat je het volk rustig kon houden, als je ervoor zorgde dat het te eten had en 'een verzetje' had op zijn tijd. Wat zij het volk boden was vergelijkbaar met reality TV in onze tijd: met je neus bovenop allerlei ellende en gruwelijkheden zitten. Het bloed moet er als het ware vanaf spatten. Dan heb je iets om over te praten. En daar wisten de Romeinen wel raad mee. Die wierpen in grote stadions mensen voor de leeuwen en lieten nauwelijks bewapende stakkers in een kat en muis spel vechten tegen goedgetrainde, zwaarbewapende gladiatoren. Zoiets als stierengevechten, maar dan met mensen. Of ze geselden en kruisigden vermeende misdadigers en plein publiek. In de Middeleeuwen en tijdens de Reformatie kwamen de mensen massaal af op de verbrandingen, vierendelingen en onthoofdingen van 'heksen' en gelovigen. Hoe zouden de huidige media zulke evenementen verslaan? Zoals ze dat niets verhullend doen met aanslagen en natuurrampen?

Jezus Christus werd ten overstaan van alle inwoners van Jeruzalem en feestgangers uit binnen- en buitenland gegeseld en gekruisigd. Ondanks het vreselijke feit als zodanig, dat mensen Hem dit aandeden, is het een verademing hierover in de evangelieverslagen te lezen. Slechts het hoogst noodzakelijke wordt verteld. Niets om te schokken of te beschuldigen, maar alleen om ons er, aan de hand van een aantal opvallende details, van te overtuigen dat Jezus de door de profeten beloofde Messias is. Wie ze in de geschriften van die profeten gaat opzoeken, vindt daar de afschuwelijke details van wat geseling en kruisiging met het slachtoffer doet. Jezus heeft die ondergaan om ons te verlossen van zonde en dood. Van dat nieuws gaat een sensationele rust uit naar wie in Hem geloven!

FORUM

Vraag:
Jezus leert ons bidden; 'leidt ons niet in verzoeking'. Betekent dit dat het God is die ons in verzoeking leidt en ons doet zondigen?

Het Griekse woord voor 'verzoeking' is *peirasmos*, verwant aan het werkwoord *peirazō*. We hebben daar al wat aandacht aan besteed in de rubriek 'Het geschreven woord' in aflevering 3 van dit jaar, hoewel het hoofdonderwerp toen *basanizō* was en niet *peirazō*. We hebben toen aangegeven dat *peirazō* de gebruikelijke vertaling is van het Hebreeuwse *nasah*, en dat het zo ook wordt gebruikt in het NT, behalve in het boek Openbaring, waar we dat woord *basanizō* vinden. We hebben toen ook gezien dat *nasah* en *peirazō* in de allereerste plaats de betekenis hebben van 'op de proef stellen'. We moeten leren God te gehoorzamen en niet onze eigen wil te doen, maar we moeten dat dan ook waarmaken op momenten en in situaties die in die zin ter zake doen. Dat zijn als het ware de proefwerken van onze opleiding. Wanneer wij aan zo'n beproeving worden blootgesteld vraagt God ons in feite te laten zien waar onze prioriteiten liggen: bij Hem of bij onszelf. We hebben dat geïllustreerd met een citaat uit de toespraak van Mozes in Deut. 8:14-16:

> U mag [straks in het beloofde land] de HEER, uw God, niet vergeten. Was Hij het niet ... die u veilig door die grote, verschrikkelijke woestijn leidde ... om u op de proef te stellen, zodat hij u later zou kunnen zegenen?

Zo wordt ook de gelovige van het Nieuwe Verbond op de proef gesteld, want geloof moet blijken. Maar waarom leert Jezus ons dan bidden 'breng ons alstublieft **niet** in zo'n situatie van beproeving'? Daar kan maar één antwoord op zijn: daarmee erkennen wij dat de kans groot is dat wij die beproeving niet zullen doorstaan, hoewel dat eigenlijk wel zou moeten. Dus ja, het is God die ons aan die beproeving onderwerpt, maar nee, Hij is het niet die er de oorzaak van is dat wij vervolgens falen en zondigen. Die oorzaak zijn wij echt zelf!

Laten we het onderwerp nog eens wat verder bekijken. De apostel Paulus vermaant de gelovigen te Korinte:

> U hebt geen beproevingen te doorstaan die niet voor mensen te dragen zijn. God is trouw en zal niet toestaan dat u <u>boven uw krachten</u> wordt beproefd: hij geeft u mét de beproeving ook de uitweg, zodat u haar kunt doorstaan (1 Kor. 10:12-13).

Als we toch falen ligt dat dus helemaal aan onszelf. Ook Jezus zelf is

zo op de proef gesteld; onmiddellijk na zijn doop, in de woestijn, maar ook voortdurend gedurende zijn leven. Hij verwijst daarnaar wanneer Hij in de bovenzaal tegen zijn discipelen zegt: 'Jullie zijn in al mijn beproevingen steeds bij mij gebleven' (Luk. 22:28). Op grond daarvan belooft Hij hen overigens een plaats in zijn komende Koninkrijk (vs 29). Maar tegelijkertijd moet Hij Petrus waarschuwen:

> Simon, Simon, weet dat Satan jullie voor zich heeft opgeëist om jullie als graan te mogen zeven. Maar ik heb voor je gebeden opdat je geloof niet zou bezwijken. En als jij eenmaal tot inkeer bent gekomen, moet jij je broeders sterken (vs 31-32).

Uiteindelijk leidt er geen weg om beproeving heen. Jezus zelf is, in Getsemane, zo op de proef gesteld, en dat geldt ook voor wie Hem willen volgen. Maar we moeten ons er wel van bewust zijn dat we dat niet zomaar even doen. Petrus reageerde in de bovenzaal met de verzekering dat, zelfs al mochten alle anderen falen, hem dat niet zou overkomen (Matt. 26:33), en die zelfverzekerdheid kreeg nog diezelfde nacht een harde les te leren. En zo liggen de kaarten ook voor een ieder van ons. Later zou diezelfde Petrus schrijven:

> Verheug u (over de erfenis die u beloofd is) ook al moet u nu ... allerlei beproevingen verduren. Zo kan de echtheid blijken van uw geloof – zoveel kostbaarder dan vergankelijk goud, dat toch ook in het vuur wordt getoetst (1 Pet. 1:6-7).

Want daar tegenover staat de zekerheid dat ...

> ... de Heer vromen uit de beproeving redt en onrechtvaardigen gevangen houdt tot de dag van het oordeel, om hen dan te straffen (2 Pet. 2:9)

En het is Jezus zelf, die deze taak namens God uitvoert:

> Omdat u trouw bent gebleven aan mijn gebod om stand te houden, zal ik u ook trouw zijn wanneer binnenkort de tijd van de beproeving aanbreekt, als heel de aarde en de mensen die er leven op de proef worden gesteld (Op. 3:10)

Er zal een tijd van beproeving zijn, maar wanneer wij trouw blijven, zullen we geholpen worden die te doorstaan. Maar we doen er goed aan ons te realiseren dat we dat uit onszelf niet zouden redden.

Jezus heeft Zich eens hardop afgevraagd "... als de Zoon des mensen komt, zal Hij dan het geloof vinden op aarde?" Op dat moment was Hij bezig Zijn discipelen ervan te doordringen dat zij elke dag opnieuw tot God moeten bidden om hun verlossing uit een wereld, die geen of maar half rekening houdt met God of gebod. Met andere woorden om Gods ingrijpen ten gunste van Zijn vernederde en verdrukte kinderen. "Zal God ... Zijn uitverkorenen geen recht verschaffen, die dag en nacht tot Hem roepen en laat Hij hen wachten? Ik zeg u, dat Hij hen spoedig recht zal verschaffen" (Luc. 18:7).

"Zie, Ik kom spoedig

Het is eigenlijk heel opmerkelijk wat Jezus zei. Hij trok rond door het Judees-Galilese land, predikend dat "Het Koninkrijk van God is nabijgekomen". Hij nodigde iedereen uit daar binnen te gaan, door Hem te volgen. In antwoord op de vraag van Zijn discipelen, wanneer dit Koninkrijk openbaar zal worden, antwoordde Hij met zoveel woorden, dat het niet zo belangrijk is uit te zoeken op welk moment dat zal zijn, maar wel dat iemand, die verlangt daar binnen te gaan, moet weten wat van hem wordt verwacht. En wel te beginnen met te geloven dat Hij Die recht heeft op de troon in Jeruzalem gekomen was en in hun midden stond, zoals Johannes de Doper zei en de wonderen van Jezus lieten zien: "Want zie het Koninkrijk van God is bij u" (Luc. 17:21), of zoals Johannes zei: "Midden onder u staat Hij ... Wiens schoenriem ik niet waardig ben los te maken" (Joh. 1:26/27). En de discipelen beleden dat Hij de Christus, de Gezalfde, de Zoon van de levende God is (Matth. 16:16). Zij verwachtten dat Jezus elk ogenblik zou zeggen "Kom we gaan naar Jeruzalem want nu is het moment gekomen om het Koningschap in Israël te herstellen en de troon op te eisen". Maar dat zei Hij niet. En evenmin dat het nu niet lang meer zou duren voordat dit zou gebeuren, en dat zij dus nog even geduld moesten hebben. Integendeel Hij bereidde hen voor op een tijd dat Hij niet meer bij hen zou zijn. De woorden "Doch als de Zoon des mensen komt, zal Hij dan het geloof vinden op aarde" impliceren dat er een tijd zou zijn, dat Hij niet meer op aarde is en er een moment komt dat Hij hier zal terugkeren. Omdat Hij dit in verband bracht met Zijn onderwijs over het gebed om Gods ingrijpen in het lot van Zijn volk, liet Hij dit samenvallen met Zijn eigen komst als de Koning. Hoewel we niet weten of er altijd een duidelijke tijdsvolgorde in het Evangelie naar Lucas is, is het mogelijk dat de eerste 8 verzen van hoofdstuk 18 in direct verband

staan met de laatste woorden van hoofdstuk 17, over de dag van de Zoon des mensen. Want hier zei Jezus: “Er zullen dagen komen, dat u zult begeren één van de dagen van de Zoon des mensen te zien en u die niet zult zien”. Waarom niet? In de gelijkenis van de ponden die Jezus later uitsprak, naar aanleiding van de verwachting onder Zijn discipelen dat het Koninkrijk nu wel spoedig zou worden opgericht (vooral door de opwekking van Lazarus en de genezing van de blinde Bartimeüs in Jericho), vestigde Jezus de aandacht op Zichzelf als een man van hoge geboorte, die naar een ver land trekt. Maar pas in de

en mijn loon is bij Mij ...” (Op. 22:12)

bovenzaal, vlak voor Zijn kruisdood zei Hij onomwonden tegen Zijn discipelen: “Ik ga tot de Vader” (Joh. 14:12b) en “U hebt gehoord, dat Ik tot u gezegd heb: Ik ga heen en kom tot u. Indien jullie mij liefhadden, zouden jullie je verblijd hebben, omdat ik tot de Vader ga, want de Vader is meer dan Ik. En nu heb Ik het jullie gezegd, eer het geschiedt, opdat jullie geloven mogen, wanneer het geschiedt” (Joh. 14:28-29). Onderweg naar Getsemané - de tuin in het Kidrondal bij Jeruzalem, waar Hij waarschijnlijk vaker heenging om in de stilte te kunnen bidden, Zijn discipelen te leren en het tumult in de stad te ontvluchten - kwam Jezus hier op terug: “Ik ben van de Vader uitgegaan en in de wereld gekomen; Ik verlaat de wereld weder en ga tot de Vader” (Joh. 16:28).

Eén van de belangrijkste onderwerpen van het gebed van een discipel van Jezus, is de bede “Kom Here Jezus” als gelovig en verlangend antwoord op Zijn woorden “Zie Ik kom spoedig en Mijn loon is bij Mij” (Op. 22:12). Maar deze woorden zijn niet alleen troostend en bemoedigend. Er ligt ook een ernstige vermaning in door wat volgt: “om een ieder te vergelden naardat zijn werk is”. Dit brengt de komst van onze Here veel dichterbij. Indien niet in de tijd gezien, dan toch wel omdat de gevolgen van Zijn komst voor onze toekomst, voortvloeiend uit ons leven nu. Daarom gaf Hij in Zijn laatste rede, toen Hij op de Olijfberg sprak over de dag des Heren en Zijn komst in heerlijkheid, het ernstige vermaan: “Ziet toe blijft waakzaam” (Marc. 13:33). En dat was niet alleen bestemd voor Zijn discipelen van dat moment: “wat Ik ù zeg, zeg Ik àllen: Waakt!” (vers 37). Hij stelt de tijd tot Zijn komst voor als een dag. Je weet dat de Here die dag terugkomt, maar je weet niet hoe laat: bij het ochtendgloren, ’s morgens, ’s middags, ’s avonds

of diep in de nacht. Naarmate het later wordt, weet je dat het moment steeds dichterbij komt. Op die manier kan ook ons leven als een dag worden gezien, die wij goed moeten gebruiken om het eeuwige leven te grijpen, zoals God zegt: "**Nú** is het de dag van het heil" (2 Kor. 6:2b). Wanneer wij het zo zien, is de komst van de Here iets dat deel uitmaakt van ons leven. Evenzo kunnen wij Jezus' gebruik van het woord 'spoedig' verstaan: "Zie Ik kom spoedig" (Openb. 22:7), "Ik zeg u dat Hij hun spoedig recht zal verschaffen", terwijl Hij tezelfdertijd dingen zei, die erop wezen dat het nog lang zou duren voordat Hij zou komen. Spoedig is geen exacte aanduiding, maar een betrekkelijk begrip; de spreker weet misschien wat het in tijd gezien betekent, maar de hoorder niet. Het wekt wel een gespannen verwachting. Een gelovige discipel van Jezus moet dan ook bidden in die gespannen verwachting, met het geloof dat God de wil en de kracht heeft het gebed van Zijn kinderen te verhoren. Dus niet in een soort van gelatenheid van 'nou dan zien we wel wanneer het gebeurt', of teleurgesteld, misschien zelfs wat mokkend 'ik heb nu al zo vaak gebeden en ik wordt maar steeds niet verhoord', of ongelovig: 'het heeft nu al zolang geduurd en er is al eeuwenlang om gebeden, gebeurt het eigenlijk nog wel'. Wie tot God komt, moet dat doen in de vaste overtuiging en stellige verwachting 'nú zal God het gebed van Zijn kinderen verhoren', elke dag opnieuw. En verder leeft een gelovige discipel van Jezus vanuit de gedachte dat Jezus op ditzelfde moment kan terugkomen, in het besef dat hij dan voor Hem verantwoording zal moeten afleggen.

Er is genoeg reden aan te nemen dat de komst van de Here nu in de tijd dichtbij is gekomen. De tekenen die in de Schriften zijn gegeven, wijzen daarop. Want ondanks dat de wereld zich uit eigenbelang inspant vrede tot stand te brengen in het Midden Oosten, weten wij uit de Bijbel dat Jeruzalem de steen is waaraan alle volken zich uiteindelijk zullen verwonden. De kwestie Jeruzalem is immers niet op te lossen, wanneer twee volken deze stad beschouwen als hun hoofdstad en drie wereldgodsdiensten als hun heiligste plaats. Het ingrijpen van de wereld om uit eigenbelang (olie en gas) de problemen in het Midden-Oosten met militair geweld te regelen en 'deze roerige stad', zoals zij al in het Oude Testament werd genoemd, aan te vallen, zal leiden tot de komst van de Here om Zijn volk te verlossen. Dan is er voor ons geen gelegenheid meer ernst te maken met onze ontmoeting met de Here, zoals de vijf dwaze maagden in de gelijkenis geen olie meer konden kopen, voordat de deur van de bruiloftszaal werd gesloten. De vermaning van de Here is, altijd gereed te zijn Hem te ontmoeten,

zodat wij, wanneer wij de roep horen “de bruidegom, zie, gaat uit Hem tegemoet!” (Matth. 25:6), niet tot onze schrik en schaamte bemerken dat er alle reden is om aan te nemen dat wij niet zullen worden toegelaten tot het feest van de vereniging van de Here met zijn volgelingen, omdat onze lamp niet brandt, en wij niet herkend zullen worden als bruiloftsgangers omdat wij geen nieuw en schoon kleed dragen; maar bij het klinken van die roep vol vertrouwen mogen zijn op Zijn genade bij het oordeel, onze verlossing uit de beproeving van dit leven en de vreugde van eeuwig leven met de Here in het vooruitzicht.

De ernstige vermaning waakzaam te zijn, stemt tot nadenken en brengt ons tot het besef dat wij handelend moeten optreden. Wij kunnen ons hoofd niet in het zand steken, als struisvogels, en zeggen: ‘daar wil ik nu nog even niet aan denken, daar ben ik nog niet aan toe’. Immers dat de Here komt staat vast als een huis. Wij kunnen niet tegen elkaar zeggen: ‘waarschuw me even als het zover is’. Een ieder is zelf verantwoordelijk voor de toestand waarin de Here ons zal aantreffen bij Zijn komst en mede-verantwoordelijk voor die van andere gelovigen. Om de zwakheid van ons vlees is er daarom altijd reden bij onszelf na te gaan, of wij wel beantwoorden aan de wil van God en Zijn Zoon. De Bijbel is vol van voorbeelden, gelijkenissen, uitleggingen en vermaningen die daarbij onze leidraad zijn. Hieruit kunnen wij dagelijks putten en daarover kunnen wij peinzen. Het is onze eigen verantwoordelijkheid onszelf hiermee ernstig op de proef te stellen, of wij wel, zoals Paulus schreef, in het geloof zijn. Onszelf te onderzoeken om er zeker van te zijn of Christus Jezus wel in ons is; of Hij gezien onze levenswandel wel in ons kàn en wil wonen. En indien het antwoord tot onze schaamte ‘nee’ is, of ‘dat weet ik niet’, dan doen wij er goed aan in berouw tot Hem te gaan en Hem te bidden om Zijn genadige vergiffenis en Zijn leiding in een heilige, Hem welgevallige levenswandel (2 Kor. 13:5). In het vertrouwen dat wij door een leven van liefdevolle en bereidwillige gehoorzaamheid aan de wil van God, deel hebben aan het heil dat Hij bewerkt heeft in Zijn Zoon en dat voor anderen verborgen is in Hem, wachtend op Zijn komst uit de hemel.

Geloof is geen dode theorie, een kennen van heilsfeiten. Geloof dient deel uit te maken van ons gehele leven. Het is een overtuiging en een vertrouwen. Het vervult ons leven omdat het betekenis en waarde voor ons heeft, zodat wij onszelf en anderen aansporen het niet te verliezen. Ook al wordt ons geduld op de proef gesteld omdat het wachten ons soms lang valt. Jezus houdt Zijn discipelen wakker met de woorden “Waakt dan”.

J.K.D.

Honger en bevolkingsgroei

Slechts weinigen lijken te beseffen dat de wereld afstevent op de grootste ramp ooit. Niet het broeikaseffect, maar een onbeheersbare overbevolking. Milieuvervuiling, klimaatbeïnvloeding, dat zijn hooguit de gevolgen. In de jaren '60 telde de wereld 3,25 miljard inwoners, en het sleutelwoord was 'bevolkingsexplosie'. Daar hoor je nu niemand meer over. We zitten nu op 6,4 miljard en nog steeds is er groei. Toch pleiten wereldleiders weer voor grote gezinnen: dat is 'goed voor de economie'. En we moeten de vergrijzing betalen. We zijn humaan bezig in Afrika de sterftecijfers omlaag te brengen, maar niemand praat over geboortecijfers. Terwijl ze daar op gezinsniveau maar één manier hebben om hun persoonlijke vergrijzing te 'betalen': zo veel mogelijk kinderen, in de hoop dat er genoeg in leven blijven om later voor hun ouders te zorgen.

Toen vroegen we ons af hoe we iedereen gingen voeden. Dankzij pesticiden en steeds verdere optimalisering van de landbouw is dat nog steeds gelukt. Althans bij ons. Voor de meesten hier is hongersnood een ver-van-mijn-bed show. Maar of het nu wel of niet door ons komt, het klimaat *is* bezig te verschuiven. Droge gebieden worden droger en natte natter. En in beide gevallen leidt dat tot minder opbrengst. Die zorgvuldig opgebouwde balans raakt steeds verder verstoord. Plantenziekten en insectensoorten worden resistent voor pesticiden; ook daar komen we terug bij 'af'. Daar komt nu nog een factor bij. Een klein berichtje in de krant: het brood wordt duurder, want de Amerikanen gaan minder graan exporteren. Ze hebben het nu zelf nodig om biobrandstoffen te maken voor hun auto's. Ter bestrijding van het broeikaseffect! Uitwijken naar visserij is ook al geen optie meer. Die 'fabrieksschepen' zijn nu zo effectief dat ze een spoor van absolute leegte achterlaten. Vissoorten worden inmiddels serieus met totale uitroeiing bedreigd, en halfslachtige vangstquota (die belanghebbende partijen weer ontduiken) moeten de ergste schade nog wat indammen.

Even wat cijfers. Millennia lang woonde het gros van de wereldbevolking in het Midden-Oosten en omgeving, plus India en China. Daar zijn schattingen voor mogelijk. Eeuwenlang was de bevolkingsgroei uiterst laag, met een verdubbelingtijd van ca. eens per 1000 jaar. In de bloeitijd van het Romeinse rijk steeg dat naar eens per 500 jaar, en bij het begin van onze jaartelling telde onze wereld zo'n 200 miljoen mensen. Met de val

van dat rijk viel de groei terug op nul, om in de middeleeuwen weer langzaam toe te nemen, telkens onderbroken door sterke krimp tijdens zware pestepidemieën. Bij het begin van de industriële revolutie stond de wereldbevolking op 700 miljoen. Toen begon er echter een nieuwe groeispurt. In 1970 bereikte deze een top die neerkwam op een verdubbelingstijd van eens per 35 jaar! 'Dankzij' AIDS en andere moderne tegenhangers van de middeleeuwse plagen, is dat nu gedaald tot een verdubbelingstijd van 'maar' 45-50 jaar. Dat is nog steeds *tienmaal* zo snel als die tijdens de grootste bloei van het Romeinse rijk!

De verklaring is simpel. In een sterk agrarische wereld is de bevolking voor haar voeding afhankelijk van het land dat zij bewoont. Dat stelt een bovengrens aan de omvang en de groei. Maar in het Romeinse rijk werden land en bevolking 'losgekoppeld'. Graan werd elders verbouwd en met immense schepen aangevoerd naar het thuisland. De arbeidskracht die thuis vrijviel werd aangewend voor andere doelen, en de bevolking kon onbelemmerd groeien, want hun voeding was verzekerd. Met de val van het rijk kwam daar een eind aan, en werd de koppeling tussen landoppervlak en bevolkingsomvang hersteld. De industriële revolutie bracht een nieuwe ontkoppeling, en van zulke omvang dat het nu volledig uit de hand loopt. En geen politicus die je daarover hoort, want groei moet, vanwege die economie. Maar nu al wagen horden vluchtelingen zich in gammele bootjes aan de oversteek van Lybië naar het Italiaanse eilandje Pantelleria, of van Marokko en Mauretanië naar de Canarische eilanden. Velen betalen dat met hun leven, maar ze blijven komen. Want 'thuis' overleven ze in elk geval niet. De plaatselijke autoriteiten kunnen het niet meer aan, en de EU weet geen structurele oplossing. En het wordt alleen maar erger. Want het gaat niet om rijkdom, maar om puur overleven. Wanneer de wereldbevolking stijgt naar de verwachte 10 miljard in ca. 2035-2040, kunnen we wereldwijde voedseltekorten verwachten. Dan zullen 'vluchtelingen' niet meer in wrakke bootjes komen, maar met hun wapens, om desnoods kwaadschiks te nemen wat ze goedschiks niet krijgen. De wereld staat daarmee voor problemen, die ze zelf heeft veroorzaakt, maar niet kan oplossen. Die ze niet eens wil zien, want dat is maar 'doemdenken'. We hebben tot nu toe al onze problemen altijd weer opgelost toch? Onze conclusie is dat de wederkomst van onze Heer met de dag urgenter wordt.

Ik zal de Egyptenaren onverzettelijk maken zodat ze hen achterna gaan, en dan zal ik mijn majesteit tonen door de farao en zijn hele leger, zijn wagens en zijn ruiters, ten val te brengen.

De Egyptenaren zullen beseffen dat ik de HEER ben

als ik in mijn majesteit de farao, met al zijn wagens en ruiters, ten val heb gebracht. (Ex. 14:17-18)

We zagen de vorige keer hoe God zijn volk redde met hun doortocht door de Rietzee. Maar het was feitelijk Gods opzet de farao met zijn leger te vernietigen. Dat was de reden dat Hij Mozes opdroeg het volk schijnbaar te laten 'terugkeren' (Ex. 14:2). Farao zou dan denken dat ze verdwaald waren en de achtervolging inzetten, waarna God met hem zou afrekenen (vs 3-4). Hun route staat globaal hiernaast weergegeven Het volk trok van Raämses via Sukkot naar Etam, aan de rand van de woestijn. Want God wilde het niet de directe kustroute laten volgen, om ze niet meteen in conflict te laten komen met de Filistijnen (Ex. 13:17-18).

Een mogelijke ligging van de Rietzee (ingetekend bij wijze van voorbeeld)

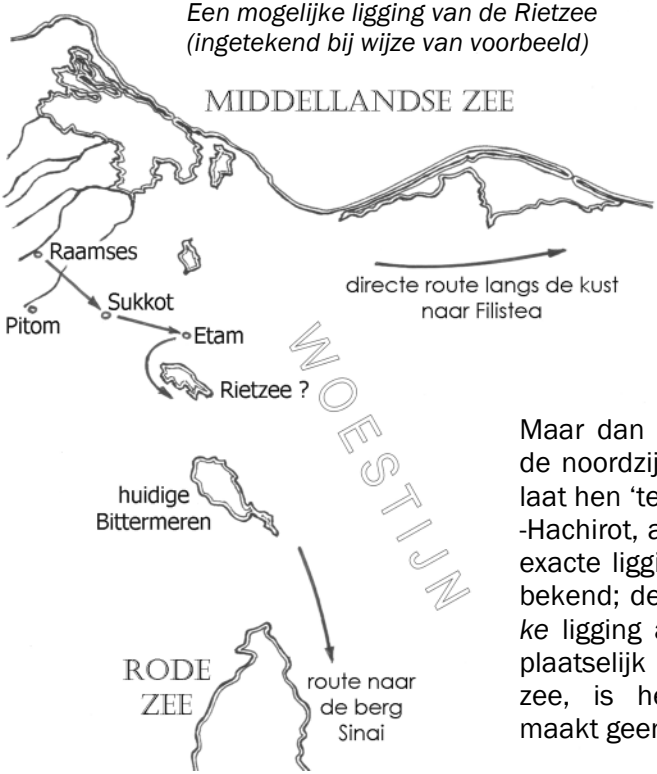

Maar dan leidt God hen niet langs de noordzijde van de Rietzee, maar laat hen 'terugkeren' naar Pi-Hachirot, aan de zuidkant. De exacte ligging van de Rietzee is onbekend; de kaart geeft een *mogelijke* ligging aan. Dat de Rietzee een plaatselijk meer aanduidt en geen zee, is heel normaal. De Bijbel maakt geen onderscheid tussen

meren en zeeën. En er liggen daar diverse meren. Dan lijkt het echter alsof ze zich klemlopen doordat ze te vroeg zouden menen het eind van het meer te hebben bereikt (zie de detailkaart hieronder).

De vernieting van Farao's leger

We hebben de vorige keer geopperd dat de oostenwind (14:21) het waterpeil van een ondiep oostelijk deel heeft verlaagd, door het water naar het diepe westelijke deel te stuwen. En dat toen een doorgang droogviel en Israël veilig kon oversteken. Toen Israël aan de overkant was, verliet de vurige wolkkolom zijn plaats aan het begin van de doorgang. De Egyptenaren zien het volk dan binnen hun bereik. Met hun paarden en strijdwagens stormen ze de doorgang op, maar voordat ze ook aan de overkant zijn wordt het moeilijk. Hun wagens beginnen vast te lopen. Ze zien dat ze de overkant niet gaan halen en keren om (14:25). Maar dan komt het water terug en overspoelt ze voordat ze weer op het land staan. Het leger van Egypte verdrinkt en bestaat dus niet meer. Het kan nu op Israëls verdere tocht geen bedreiging meer voor ze vormen. Dat dit vanaf het begin Gods bedoeling was, lazen we al in 14:4, en vooral in 14:17-18 boven dit stukje. Mozes heeft ook beseft dat God dit van van plan was, want hij zei al in 14:13 tot het volk: ''Wees niet bang, wacht rustig af. Dan zult u zien hoe de HEER vandaag voor u de overwinning behaalt. De Egyptenaren die u daar nu ziet, zult u hierna *nooit meer* terugzien'.

De vloedgolf

Maar als een veilige oversteek voor Israël niet het hoofddoel was, kan het net zo goed zo zijn geweest dat ze niet echt zijn overgestoken, maar in een andere richting ontsnapt, bijvoorbeeld oostwaarts (zie de kaart hiernaast).

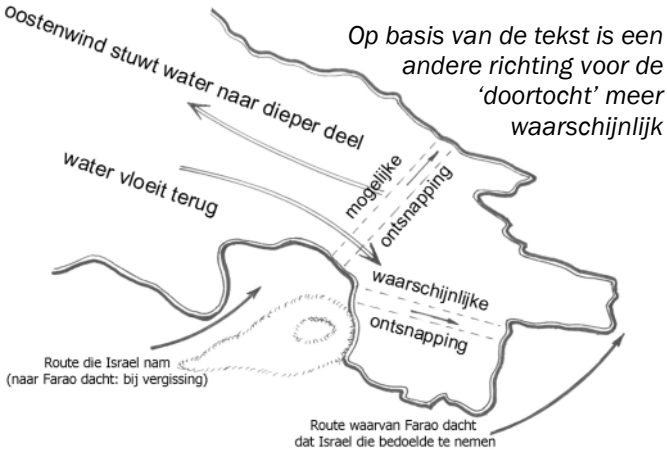

Op basis van de tekst is een andere richting voor de 'doortocht' meer waarschijnlijk

Wanneer de wind wegvalt en het water terugkomt zal dat over de lengte van het meer steeds meer versnellen. Wanneer het vervolgens met die snelheid tegen het ondiepe oostdeel oploopt, zal het daar een tsunami-achtige vloedgolf vormen. De Egyptenaren vluchten dan al in westelijke richting en dus die vloedgolf tegemoet (vs 27). Ze worden dan verrast, niet door een snel stijgende waterspiegel, maar door een muur van water. Maar in hun geval een muur die ze aanvalt, in plaats van beschermt zoals eerder bij Israël. Zwemmen helpt dan echt niet meer, en hun lijken spoelden later aan op de oostoever: 'Zo redde de HEER de Israëlieten die dag uit de handen van de Egyptenaren. Toen ze de Egyptenaren dood langs de zee zagen liggen en het tot hen doordrong hoe krachtig de HEER tegen Egypte was opgetreden, kregen ze ontzag voor de HEER en stelden ze hun vertrouwen in hem en in zijn dienaar Mozes' (Ex. 14:30-31). Later, tijdens hun tocht door de woestijn, zou Mozes nog iedere keer wanneer het volk zijn kamp opbrak, zeggen: 'Sta op, HEER, en uw vijanden stuiven uiteen, uw tegenstanders vluchten voor u!' (Num. 10:35).

De strategische consequenties

De sleutel tot een goed begrip van wat hier gebeurde, is dus het besef dat het er niet in de eerste plaats om ging Israël veilig aan de overkant te krijgen, maar om Farao's leger in de val te lokken en het te vernietigen; Israël was op dat moment niet meer dan het lokaas in die val. Die vernietiging moest zo overweldigend zijn dat de wereld zich die nog decennia lang zou herinneren. Dat is ook volledig gelukt, want 40 jaar later staat de bevolking van Jericho deze gebeurtenis nog helder voor ogen (Joz. 2:10). Farao's troonopvolger was omgekomen bij de 10e plaag, en Farao zelf in de Rietzee. De regerende dynastie was plotseling tot een einde gekomen. Door de eerdere plagen was het land economisch volledig geruïneerd. Nieuwe machthebbers van elders grepen de macht, en het eens zo machtige land was voor decennia gedestabiliseerd. Veertig jaar later kon het volk zich, nog steeds ongestoord, in Kanaän vestigen. Vóór dit (voor Egypte) zo rampzalig verlopen jaar zou dat niet hebben gekund, omdat Egypte de kuststrook beheerste en hun vestiging daar niet zou hebben toegelaten. Op die dag werd Israël dus niet alleen maar gered uit een acute noodsituatie, maar bevrijdden Gods 'muren van water' hen voor altijd van hun Egyptische overheersers. R.C.R.

Ontmoeting met: Jefta

Jefta (zijn naam betekent God opent) één van de richters van Israël afkomstig uit de landstreek Gilead, ten oosten van de Jordaan. Zijn moeder was een prostituee. Zijn halfbroers verachtten hem daarom, en na de dood van zijn vader stootten zij hem uit. Zij wilden de erfenis niet met hem delen. Zonder inkomsten trok hij rond. Mannen die geen plek in de maatschappij hadden, sloten zich bij hem aan. Iets wat later ook bij David het geval was. Ze leefden van plunderingen. Jefta bleek een bekwaam leider en krijgsman te zijn. Gilead behoorde eerst bij de Ammonieten, maar de Israëlieten hadden hen daaruit verdreven. De Ammonieten willen het nu weer heroveren. Omdat de Gileadieten geen goede krijgsman hebben, denken zij aan Jefta. 'Kom terug wees onze aanvoerder' (Richt.11:6). Maar Jefta zegt: 'Uit minachting hebt u mij verdreven. En nu u in het nauw zit komt u tot mij?' (7) Dan doen zij hem een belofte: Jefta mag aan het hoofd van heel Gilead staan als hij strijdt tegen de Ammonieten. Zo wordt hij leider over het volk. Eerst probeert hij het langs de diplomatieke weg, maar dat mislukt. Maar Jefta weet dat de HEER bij hem is, en Hij wordt gegrepen door Zijn Geest (29). Voordat hij uittrekt doet hij een belofte aan de HEER: 'Als u de Ammonieten aan mij uitlevert, zal het eerste dat uit mijn huis komt voor u zijn; dat zal ik als brandoffer aan u opdragen' (31). Jefta wint de strijd en gaat naar zijn huis. Met dans en muziek wordt hij verwelkomd; voorop loopt zijn dochter, zijn enig kind. Weg is de vreugde. De betekenis van zijn gelofte dringt tot hem door: hij moet zijn dochter afstaan aan de HEER. Haar reactie getuigt van haar geloof: '... u moet met mij doen zoals u beloofd hebt' (36). Zij zal haar verdere leven wijden aan de HEER. Jefta laat ons zien dat wij geen beloften moeten doen, aan de HEER of aan anderen, waar we niet goed over nagedacht hebben. Ook hij toont een groot geloof en brengt zijn gelofte ten uitvoer (39). In Hebreeën 11:32 komen we hem nog een keer tegen tussen de geloofsgetuigen. N.D.

Ik heb de HEER een gelofte gedaan en daar kan ik niet op terugkomen

11.

Hoe goed zijn vertalingen als weergave van de oorspronkelijke tekst? En hoe acceptabel is een vertaling in de 'omgangstaal'? Vertalers hebben hun vertaalopvattingen en die veranderen met de tijd. Traditionele vertalers streefden naar een zo letterlijk mogelijke weergave. Moderne vertalers willen de tekst interpreteren en vertalen dus vrijer.

Hoe betrouwbaar zijn vertalingen? En wat is eigenlijk 'betrouwbaar'? Moet een vertaling plechtig en traditioneel zijn? Of is een populaire weergave ook goed? Laten we eens kijken naar enkele voorbeelden. In Markus lezen we: (de mensen) zeiden tegen (Jezus): 'Uw moeder en uw broers staan buiten en zoeken u'. Katholieken geloven echter dat Maria altijd maagd is gebleven. Als nu een Katholieke vertaler vertaalt: 'Zie, uw moeder en uw verwanten staan buiten', is dat dan fraude? In Mattheüs staat 'En noem niemand op aarde vader, want jullie hebben maar één vader, de Vader in de hemel.' Katholieken echter noemen iedere priester 'pater' (vader). Als nu een Katholieke vertaling hier leest: 'En u zult op aarde niemand uw stamvader noemen' is dat dan verkeerd vertaald? In Fil. 2:6 staat in de NBG'51 Vertaling over Jezus: 'die, in de gestalte Gods zijnde het Gode gelijk zijn niet als een roof heeft geacht'. Dit is een letterlijke weergave van het Grieks. Het verwijst naar Adam die geschapen was 'naar Gods beeld', maar die het aan God gelijk zijn dacht te kunnen roven (Gen. 3:5). Paulus vertelt ons dat Jezus slaagde waar Adam faalde. Maar in de theologie leert men dat Jezus van eeuwigheid af al aan God gelijk is geweest en dan is zo'n vers een probleem. De Petrus Canisius vertaling vertaalt daarom: 'Want hoewel Hij Gods gestalte bezat en zijn gelijkheid met God geen roof *hoefde* te achten ...' De NBV vertaling gaat een stap verder: 'Hij die de gestalte van God had, hield zijn gelijkheid aan God niet vast, maar deed er afstand van.' *Het Boek*, tenslotte, zegt: 'die, hoewel Hij God was, zich niet heeft vastgeklampt aan zijn goddelijke rechten.' Hoe kan één vers tot zulke uiteenlopende vertalingen leiden? En is er in alle gevallen nog wel sprake van een vertaling? Daarvoor moeten we eerst iets meer weten van vertaalprincipes.

Concordant vertalen

Vertalen gebeurt niet lukraak. Er worden vaste vertaalprincipes gehanteerd, maar die veranderen met de tijd. Ooit was het gebruikelijk zo letterlijk mogelijk te vertalen. Maar ook zogenaamd 'concordant'. Men vertaalt dan zoveel mogelijk eenzelfde woord in het origineel met eenzelfde woord in de ontvangtaal. Dat is consequent, en het kan een

vertalingsmethoden

enorme hulp zijn bij Bijbelstudie. Maar soms heeft een woord in de originele tekst twee of meer betekenissen waar de ontvangtaal nu eenmaal verschillende woorden voor heeft. Concordant vertalen wordt dan ook zelden volledig consequent toegepast, maar er werd in het verleden wel naar gestreefd. De Statenvertaling is zo'n vertaling. Maar ook de NBG'51 Vertaling, hoewel wat minder consequent. Hieraan danken wij bijvoorbeeld nog de uitdrukking Oude en Nieuwe 'Testament'. De rabbijnen die het Hebreeuws van het OT in het Grieks vertaalden, kozen voor het typisch Bijbelse begrip 'verbond', een Grieks woord dat eigenlijk 'testament' betekende, in onze betekenis van laatste wilsbeschikking. Want een echt testament kwam in de Joodse cultuur toch niet voor (erfrecht was geregeld in de Mozaïsche Wet). De schrijvers van het (Griekse) NT hebben dat woord overgenomen, en de SV vertaalt dat overal consequent met 'testament'. Hij laat het aan de lezers over om uit te vinden wat dat in het verband betekent. De NBG'51 Vertaling richt zich echter op de oudtestamentische achtergrond en vertaalt het met 'verbond', behalve waar de vertalers gemeend hebben dat inderdaad testament is bedoeld.

Dynamisch equivalent

Tegenwoordig ziet men meer in de zogenaamde 'dynamisch equivalent' methode. Daarbij moet de vertaling gelijkwaardig (equivalent) zijn aan het origineel, maar wel met de 'dynamiek' van de ontvangtaal. Als Jesaja zegt: 'Al waren uw zonden als scharlaken, zij zullen wit worden als *sneeuw*', en je wilt dat vertalen in de taal van een tropisch land, waar sneeuw onbekend is, zoek je een equivalent voor sneeuw. Maar dan heb je weer een ander beeld nodig voor: 'Evenmin als *sneeuw* in de zomer ... past eer bij een dwaas'. Of: '(de degelijke huisvrouw) vreest de *sneeuw* niet voor haar gezin. Je hebt dan geen één-op-één relatie meer tussen het oorspronkelijke woord en het vertaalde. Maar de vertaler streeft daar ook niet naar; hij wil alle ideeën zo goed mogelijk overbrengen, en kiest daarvoor de beste beelden (als ze maar 'equivalent' zijn). Hierin ligt de kracht van deze methode, maar hierin schuilt ook het risico. Want het is de vertaler die beslist wat 'equivalent' is.

Gist

Een goed voorbeeld is het begrip zuurdeeg (of: zuurdesem). Dit is een stukje deeg dat men zuur laat worden. Dit wordt door nieuw deeg gekneed om het te 'doorzuren' (Matth. 13:33). Het dient om het deeg

tijdens het bakken te laten rijzen. Vóór het bakken wordt eerst een beetje van het deeg genomen en opzij gezet om zuur te worden voor de volgende keer. Omdat moderne vertalers overwogen dat tegenwoordig gist wordt gebruikt om deeg te laten rijzen, hebben zij zuurdesem overal vervangen door gist. Nog afgezien van het feit dat hiermee een stukje geschiedvervalsing in de Bijbel wordt geïntroduceerd: is dit echt equivalent? Het proces van doorzuren, stukje deeg apart zetten en zuur laten worden, en door het volgende deeg kneden om dat te doorzuren, spreekt van een continuïteit: steeds wordt het nieuwe gemengd met het oude. Totdat het 'Paasfeest' kwam met het 'feest van de ongezuurde broden'. Dan moest alle oude zuurdeeg worden weggedaan. Pasen markeerde de nieuwe oogst en na het feest van de ongezuurde broden begon het proces met meel en deeg van de nieuwe oogst opnieuw. Pasen was dus echt een nieuw begin, waarbij een punt gezet werd achter het oude. Gist kan dit beeld van continuïteit niet weergeven: het is iets van buitenaf. Een stukje Bijbels beeld is dus door de vertaler 'wegvertaald'. En hier gaat het dan nog om een betrekkelijk neutrale zaak. De 'verleiding' voor de vertaler om zijn eigen begrip van de tekst voorrang te geven zal echter toenemen, zodra er ook theologische opvattingen in het geding zijn.

Parafrasen

Soms streeft een vertaler niet eens naar een directe vertaling; we noemen dat een parafrase. Een parafrase is het eindstation van de vrije taalopvatting. De 'vertaler' neemt dan de rol op zich van verteller die het verhaal navertelt in eigen woorden, ongeveer zoals bij een kinderbijbel. Enkele voorbeelden kunnen dit verduidelijken:

In Mark. 2:22 leest de NBV: 'Niemand giet jonge wijn in oude leren zakken, want dan scheuren ze open en gaat de wijn verloren, net als de zakken zelf. Jonge wijn hoort in nieuwe zakken'. De parafrase *Het Boek* geeft hier: 'Wie doet er nu jonge wijn in oude leren zakken? Het leer van oude wijnzakken is hard en stug. Door het gisten van de jonge wijn komen er barsten in. De wijn gaat verloren en de zakken zijn waardeloos. Nee, jonge wijn doet u in nieuwe, soepele wijnzakken.'

Jezus' woordspeling in Matth. 15:11 ('Niet wat de mond ingaat maakt een mens onrein, maar wat de mond uitkomt, dat maakt een mens onrein') gaat geheel onnodig verloren in de parafrase: 'U wordt niet slecht door wat u eet en drinkt. U wordt slecht door wat u denkt en zegt.' Onnodig omdat Jezus zijn bedoeling zelf uitlegt aan zijn discipelen, die Hem in eerste instantie niet begrepen; hun onbegrip is in de parafrase zelfs volkomen onlogisch geworden. En de relatie met de (on)reinheid onder de Joodse wet is volledig zoek geraakt. En de argeloze lezer die denkt dat hij hier een weergave van Jezus' woorden heeft, wordt daarin bedrogen.

In Luk. 5:2-3 leest NBV 'Hij (Jezus) zag twee boten aan de oever van het meer liggen; de vissers waren eruit gestapt, ze waren bezig de netten te spoelen. Hij stapte in één van de boten, die van Simon was, en vroeg hem een eindje van het land weg te varen; hij ging zitten en gaf de menigte onderricht vanuit de boot.' De parafrase voegt details toe: 'Hij zag twee boten liggen die half uit het water waren getrokken. De vissers stonden iets verderop hun netten schoon te spoelen. Jezus stapte in de boot van Simon en vroeg of hij Hem een stukje van de oever wilde afduwen. Daarna ging Hij zitten om de mensen meer over God te vertellen.'

De opvatting van de vertaler

Wellicht de bekendste gebeurtenis uit de evangeliën is de geboorte van Jezus. Miljoenen kerststalletjes getuigen van de opvatting van velen, dat herders en koningen (of wijzen) elkaar verdrongen rond de kribbe om het pasgeboren kind te aanbidden. In werkelijkheid staat het verhaal over de geboorte in Lukas 2 en dat van de wijzen in Matth. 2. En zorgvuldig lezen van Mattheüs toont dat de komst van de wijzen een jaar of meer na de geboorte plaats vond. Dat was trouwens ook al duidelijk uit het feit dat Jozef en Maria volgens voorschrift het kind een maand na de geboorte naar de tempel brachten (Luk. 2:22 e.v.). Maar het misverstand wordt duidelijk in stand gehouden als door 'Het Boek' ons vertelt: 'Jezus werd geboren in Bethlehem ... *in dezelfde tijd* kwamen er enkele sterrenkundigen uit het oosten naar Jeruzalem.'

Nog groter is de vrijheid van 'Het Boek' in Joh. 1. In de NBG'51 staat daar: 'In den beginne was het Woord en het Woord was bij God en het Woord was God ... Alle dingen zijn door het Woord geworden en zonder dit is geen ding geworden, dat geworden is.' Gewoonlijk wordt aangenomen dat 'het Woord' Christus aanduidt. In zijn ijver dit duidelijk te maken geeft 'Het Boek' dit weer als: 'In het allereerste begin was Christus er al. Hij was bij God en was Zèlf God. Alles ontstond door Zijn Woord. Zonder Hem is niets ontstaan; al het bestaande heeft Hij gemaakt.' Deze 'vertaling' geeft niet langer weer wat Johannes *heeft* geschreven, maar wat men vindt dat Johannes *had moeten* schrijven.

En dus

Moderne vertalers doen hun best de oorspronkelijke tekst zo begrijpelijk mogelijk weer te geven in de taal van onze tijd. Maar dat dwingt hen meer vrijheid te nemen en daarmee introduceren zij noodzakelijk meer 'eigen opvatting' in de vertaling. Daarnaast is er ook geen herkenbare koppeling meer tussen een woord in het origineel en de woorden in de vertaling. En ook dat maakt zulke vertalingen minder geschikt voor Bijbelstudie. Wie dus de Bijbel zelf wil bestuderen doet er goed aan uiteindelijk terug te grijpen op een meer traditionele vertaling.

Voor de meeste mensen is ademhalen iets vanzelfsprekends; wij denken er niet over na. Tenzij... wij er problemen mee hebben. Vraag het aan iemand die aan longemfyseem, of astma lijdt. Die ziet het heel anders dan wij! Toch heeft God ons zo gemaakt, zo laten functioneren, terwijl Hij wellicht andere methoden had kunnen kiezen. Kennelijk wil Hij ons hiermee een bepaalde les leren. Wanneer wij ademhalen, komt levengevende zuurstof onze longen binnen; bij het uitademen worden de overtollige gassen eruit gedreven. Deze cyclus moet herhaald worden om het organisme in leven te houden, want als het inademen zou eindigen met het uitademen, dan zou het organisme sterven. Als wij gezond zijn, vindt die cyclus automatisch plaats, en hoeven wij ons er geen zorgen over te maken. Wel is het van belang **welke gassen** wij inademen. Als de zuurstof ontbreekt, of in een verkeerde verhouding is vermengd met andere gassen, dan kan de dood het gevolg zijn.

Uitademen

Het door God geïnspireerde Woord

"Elke schrifttekst is door God geïnspireerd" verzekert ons de apostel Paulus (2 Timoteüs. 3:16). Het Griekse woord dat hier als "geïnspireerd" vertaald is, betekent eigenlijk door God "geademd". Wat van God door Zijn woord uitgaat, of dat nu lichamelijk of geestelijk is, geeft leven. Dus werden de profeten in oudtestamentische tijden door het "uitgeademde" (woord) van God **geïnspireerd.** Wat zij hebben geschreven en gesproken, was niets anders dan Zijn woord, Zijn stem, Zijn gedachten, en Zijn doelstelling. Wij kunnen een vergelijking maken met reanimatie door mond op mond beademing, de methode waarmee iemand een ander door middel van het inblazen van lucht van de dood probeert te redden. Dat brengt ons terug naar het begin, naar de schepping van de eerste mens, Adam. Hij was feitelijk dood, totdat God de levensadem in zijn neus blies (Genesis 2:7). Hetzelfde beeld vinden wij in de profetie van Ezechiël over het dal vol beenderen (hfdst. 37). Nog wonderbaarlijker heeft God, zeer vroeg op de eerste dag van de week, het dode lichaam van Zijn Zoon "beademd" en Hem tot leven gewekt. Op gelijke wijze kunnen wij door de doop met Jezus verenigd worden, want dan sterft de oude mens en de nieuwe wordt tot leven gewekt (Romeinen 6:3-4). "God heeft ons, die dood waren door onze zonden, samen met Christus levend gemaakt."(Efez. 2:4-5)

Het Woord inademen

Wanneer wij als nieuwe mensen willen leven, ligt het voor de hand dat wij zeer regelmatig Gods "adem" moeten inademen, want Zijn Woord is een levengevende kracht. Zoals zuurstof onmisbaar is voor het fysieke voortleven, en constant ingeademd moet worden, zo moet de Christen voortdurend Gods Woord inademen om geestelijk in leven te blijven. "Een mens leeft niet van

brood alleen, maar van alles wat de mond van de HEER voortbrengt" (Deuteronomium. 8:3). Door dit nu te doen zal de adem, of geest*, van God ons in de toekomst eeuwig in leven houden - het omgekeerde van de dood, dat een wegnemen van Gods geest is.

Uitademen

Door uit te ademen kunnen wij ook stemgeluid produceren. Uiteraard is dat afhankelijk van het inademen van voldoende lucht om de stembanden in werking te brengen. Laten wij even stilstaan bij het wonder van de stem. Wij kunnen die horen, zelfs wanneer de spreker onzichtbaar is. Die stem is uniek voor die persoon, een getuigenis van zijn of haar bestaan. Zo is het ook met God. Hij spreekt tot ons door de natuur (Psalm 19:2-5), door Zijn Zoon (Johannes 1:14, 14:24; Hebreeën 1:1-2), en door de Schriften (Psalm 19:8-9; 2 Timoteüs 3:16). Ook het zingen vraagt om een goede adembeheersing,

en inademen

zowel wat het in- als wat het uitademen betreft, om een aangenaam geluid voort te brengen. God verwacht van Zijn geestelijke kinderen dat zij "voortdurend een lofoffer brengen, namelijk de vrucht (onzer) lippen, die Zijn naam belijden" (Hebreeën 13:15, NBG '51). Wanneer wij de juiste levengevende "adem" inademen, het Woord van God, dan zullen wij Zijn lof uitademen. Maar wanneer onze "inspiratie" van andere bronnen komt, zal de vrucht van onze lippen niet tot Zijn eer en verheerlijking strekken. "Aan hun vruchten zul je hen herkennen" (Matteüs 7:16).

De les

De les is duidelijk. De dingen van God zijn voor ons geestelijk leven net zo onmisbaar als het inademen van lucht voor ons fysiek voortbestaan. Als wij verstandig zijn, zullen wij regelmatig controleren of wat wij inademen werkelijk zuurstof is, en geen dodelijk gas. Net als bij mond op mond beademing, maakt het niet uit hoeveel adem de reanimator (in dit geval God) de stervende persoon (u of ik) inblaast; het zal tevergeefs zijn, tenzij de ten dode opgeschrevene uit zichzelf begint in te ademen. **De keus is aan ons**.

Laten de woorden van mijn mond U behagen,
De overpeinzingen van mijn hart U bekoren,
HEER, mijn rots, mijn verlosser (Psalm 19:15)

*Hebreeuws "ruach" = wind, adem, geest.

(met toestemming vertaald uit het tijdschrift *Tidings*) WJ/CT

5. Dat zijn toch geen goden

Heeft ooit een volk goden verruild - en dat zijn toch geen goden! - maar mijn volk heeft zijn Eer verruild voor wat geen baat brengt. (Jer. 2:11, NBG'51)

Afgoden in het Oude Testament

Het eerste van de tien geboden luidt: "Vereer naast mij geen andere goden" (Ex. 20:3). In het tweede gebod wordt dat aangevuld met een verbod om beelden te maken en te aanbidden; blijkbaar als een bijzonder geval van het eerste, meer algemene, gebod. In Exodus wordt gesproken van 'gesneden' beelden, dus van hout. In Deut. 15 wordt, voor wanneer het volk zich eenmaal in het land heeft gevestigd, daarnaast ook gesproken van gegoten (dus metalen) beelden. De wijze van vervaardigen doet uiteraard niet ter zake, het gaat om de essentie. De absurditeit van het aanbidden van houten beelden wordt door God zelf aan de kaak gesteld in Jes. 44, waar hij een beeldsnijder beschrijft die een boom velt en de ene helft verwerkt tot een afgod, waar hij voor knielt en waarvan hij redding afsmeekt, terwijl hij de andere helft aan zich dienstbaar maakt als brandhout, om erop te koken en zich erbij te verwarmen (Jes. 44:16-17). Alleen het toeval bepaalt hier welk deel hij tot zijn 'meester' maakt en welk deel tot zijn 'slaaf'. En God voert de ironie zelfs ten top wanneer Hij beschrijft hoe de man de boom. die hij daarvoor nodig heeft eerst zelf heeft geplant en met zorg opgekweekt, alvorens hij die verwerkt tot een god aan wie hij zich dienstbaar maakt en die hem moet redden. Waarbij Hij er fijntjes op wijst dat het de (door Hem – God - gegeven) regen is, die de boom heeft doen groeien. Treffender had Hij niet duidelijk kunnen maken dat de mens voortdurend geneigd is zelf zijn eigen goden te fabriceren.

En laat nu niemand beweren dat God het niet goed begrepen heeft, en dat die mens echt niet zo dom was dat beeld voor de god zelf aan te zien, maar dat het slechts een *afbeelding* was van de echte god. Want voor God maakt het geen verschil wat de bedoeling van het beeld is. Zelfs wanneer dat beeld bedoeld is Hemzelf af te beelden, beschouwt Hij dat als afgoderij! Zoals in het geval van het gouden 'kalf' bij Sinaï, of het gouden kalf later te Bethel. Dat leert ons dat er twee soorten afgoderij zijn: het dienen van andere goden dan de God van Israël, maar ook het *op onjuiste wijze* dienen van de ware God. Want wie de God van Israël andere eigenschappen toedicht dan Hij ons in zijn Woord heeft geopenbaard, aanbidt per saldo een andere god dan die van de

Bijbel. En wie Hem op onjuiste wijze dient, probeert Hem te dienen op zijn eigen voorwaarden, in plaats van Gods eigen voorwaarden. En daarmee ontkent hij per saldo de absolute autoriteit van de God van Israël, en maakt Hem ook daarmee toch weer tot iemand die Hij in werkelijkheid niet is. Wie God wil dienen kan dat alleen maar doen op Gods eigen voorwaarden. Al het andere is een ontkenning van wie en wat Hij is.

Afgoden in het Nieuwe Testament

In het NT vinden wij een gewijzigde situatie. Hoewel beelden ook in de Griekse wereld een belangrijke rol speelden, lijkt het gevaar toch meer te liggen in de hoek van de Griekse filosofie. De Grieken waren grote denkers, maar hun gedachteconstructies waren toch in hoge mate speculatief, en afgemeten naar moderne maatstaven en inzichten konden ze er soms dramatisch naast zitten. In zijn grote waarschuwingsrede op de Olijfberg (Matt. 24:24) waarschuwt Jezus bij herhaling voor ‘valse christussen’ (*pseudochristoi*) en valse profeten (*pseudoprophètai*), die velen zullen verleiden (*planaō*). Deze waarschuwing komt bij de apostelen voortdurend terug. Petrus beschrijft in zijn tweede brief de valse profeten nader als dwaalleraars (*pseudodidaskaloi*), en noemt hen verderop verdwaald (*planaō*) en in dwaling (*planè*) verkerend. Johannes waarschuwt in zijn eerste brief tegen *mis*leiden (*planaō*), en duidt zo’n misleider (*plano*s) op zijn beurt aan als ‘antichrist’ (d.w.z. een ‘in -plaats-van’ christus), wat feitelijk hetzelfde is als ‘pseudochristus’ (een *schijn*-christus). En Paulus spreekt van bedriegers die verleiden (*planaō*) en worden verleid (*planaō*).

Het lijkt daarom niet zozeer te gaan om mensen die van zichzelf prediken dat zijzelf de ware Christus zijn, maar om valse leraars, die dwaalleer brengen door een ‘christus’ te prediken die niet de bijbelse Christus is. Zoals Paulus aan de gemeente te Korinte schrijft: “U hebt er immers geen enkel bezwaar tegen dat iemand [Grieks: iemand die van elders komt] u een *andere* Jezus verkondigt dan wij hebben gedaan, of dat u een *andere* Geest of een *ander* evangelie ontvangt dan u ontvangen hebt” (2 Kor. 11:4). En aan de gemeenten van Galatië: “Het verbaast me dat u zich zo snel hebt afgewend van hem die u door de genade van Christus heeft geroepen en dat u zich tot een *ander evangelie* hebt gekeerd. Er *is geen ander evangelie*, er zijn alleen maar mensen die u in verwarring brengen en *het evangelie van Christus willen verdraaien*” (Gal. 1:6-7). Zulke ‘andere’ leer was aanvankelijk afkomstig van Joodse

leraars die de christenen wilden terugbrengen naar het starre Joodse wetticisme dat de Farizeeën van Jezus' dagen kenmerkte. Maar later had het duidelijk te maken met de Griekse neiging alles intellectueel te willen beredeneren, zonder daarvoor in feite voldoende schriftuurlijke ondergrond te hebben. Per saldo betekent dat echter dat zij de voorkeur gaven aan een 'god' die zij naar eigen inzicht hadden beredeneerd, boven de God die de Schrift hun leerde. En uiteindelijk verschilt dat niet wezenlijk van die houten god bij Jesaja, waarvoor de beeldsnijder de benodigde boom eerst zelf had opgekweekt.

Afgoden in onze tijd

Ook in onze tijd kunnen we twee soorten 'afgoderij' identificeren. Weliswaar zullen in onze westerse maatschappij weinigen nog knielen voor een beeld waar ze redding van verwachten, althans buiten een context van zogenaamde christelijke 'heiligen' (in de Bijbel is de term 'heiligen' de aanduiding van de levende gelovigen). Maar in feite is alles waar een mens redding van verwacht, anders dan van de God van de Bijbel, een afgod. Dat kan geld zijn, een alles omvattend pakket verzekeringen, macht, contacten met invloedrijke mensen, politieke invloed, noem maar op. Velen hebben hun eigen variant, maar het komt uiteindelijk allemaal neer op een gebrek aan vertrouwen in God, dat die hen zal redden. Dat is dus de moderne variant van dat eerste of dat tweede gebod van de tien geboden.

De andere soort komt overeen met dat gouden kalf: 'dit is uw God, o Israël'. We dienen wel de God van de Bijbel (zeggen we), maar vullen daar vervolgens een eigen opvatting van die God voor in. We modelleren God naar onze eigen smaak, met behulp van intellectuele redeneringen: de voorstelling in de Bijbel is (zeggen we) gekleurd door de schrijvers en dus niet betrouwbaar. Maar gelukkig kunnen wij nu veel beter dan de mensen van toen beredeneren wat er achter deze beelden moet steken (zeggen we), en wat die schrijvers dus eigenlijk hadden moeten schrijven. En toevallig komt dat ook volledig overeen met hoe wij zelf menen dat het moet zijn. Dus dan moet dat wel juist zijn. En op grond van zulke excuses wordt er geselecteerd wat wel en wat niet waar moet worden geacht, en wordt alles geschrapt wat ons niet bevalt en dat wij dus als 'niet meer van deze tijd' beschouwen. Maar onder de streep komt dat er toch op neer dat er een *andere Jezus* wordt verkondigd dan de Schrift heeft gedaan, of dat wij een *andere Geest* of een *ander evangelie* aannemen dan wij feitelijk ontvangen hebben. En wie zo'n ander evangelie verkondigt, met een andere christus, kan dan toch alleen maar behoren tot die pseudoprofeten en pseudoleraars waar Jezus en de apostelen over spraken. Want zo'n op grond van eigen ideeën en voorkeur samengestelde 'christus' is nu precies die 'pseudochristus' of 'antichristus' waarvoor we gewaarschuwd zijn.

Johannes schrijft in zijn eerste brief: “Kinderen, het laatste uur is aangebroken. U hebt gehoord dat er een antichrist zal komen. Nu al treden er veel antichristen op, en daardoor weten we dat dit het laatste uur is” (1 Joh. 2:18). Hij spreekt duidelijk van zijn eigen tijd. En hij heeft het over valse leraars: “Er zijn veel dwaalleraren (*planoi*) in de wereld verschenen die de komst van Jezus Christus als mens niet belijden. **Dat** nu is de verleider (*planos*), de antichrist!” Waar hij hier zo fel tegen ageert is een toenemende neiging de goddelijkheid van Jezus tot in het extreme te willen benadrukken, wat dan echter onvermijdelijk ten koste gaat van de bijbelse leer dat de overwinning over de zonde alleen kon worden behaald door *een mens* die God volmaakt zou dienen, en die dan vervolgens toch bereid zou zijn desondanks te sterven, en daarmee het vonnis over de zonde te ondergaan. Want dat was toch de leer die God al door Jesaja had verkondigd in zijn profetieën over de ‘Knecht des HEREN’ (vgl. Hand. 8:35). En dan, zegt Johannes, heb je het over een *andere christus* dan die welke de Schrift verkondigt, een surrogaat-christus (*antichristos*), die ons niet zou hebben kunnen redden omdat hij vanuit zo’n positie de overwinning niet had kunnen behalen. Die leer berustte dan ook niet op de Schrift maar, geheel volgens de Griekse traditie, op intellectuele speculatieve redenering.

Maar zijn waarschuwing geldt ook voor *onze* ‘eindtijd’. Want in de eeuwen die volgden hebben kerkleiders deze speculatieve redeneringen toch verder uitgewerkt. Zij hebben daar felle ruzies over gevoerd, en hun rivalen zonodig uit de kerk gezet. En de overwinnaars van die machtsstrijd (want dat was het bovenal) hebben vervolgens tot in onze dagen hun stempel gedrukt op het christelijke denken. Want onze cultuur is bovenal ‘Grieks’ van aard, en nog steeds slaan wij intellectuele redeneringen hoger aan dan de ‘simpele’ taal van de Schrift: “de Joden verlangen tekenen en de Grieken zoeken wijsheid, maar wij [Paulus] prediken een gekruisigde Christus, voor Joden een aanstoot, voor heidenen een dwaasheid” (1 Kor. 1:22-23, NBG’51). Theologisch denken is nog steeds een vak voor specialisten, en dient vooral niet in handen te vallen van de ‘simpele’ gelovige, die daar niet voor is opgeleid. En de grote massa van die gelovigen vindt het ook eigenlijk wel goed zo. Maar in werkelijkheid geldt daarvoor meer dan ooit Paulus’ woord in zijn afscheidsbrief aan zijn leerling Timoteüs: “Er komt een tijd dat de mensen de heilzame [Grieks: iets dat je ‘gezond’ houdt] leer niet meer verdragen, maar leraren om zich heen verzamelen die aan hun verlangens tegemoetkomen en hen naar de mond praten. Ze zullen niet meer naar de waarheid luisteren, maar naar verzinsels” (2 Tim. 4:3-4). Ook hier is het duidelijk: zulke leraren (*didaskaloi*) zijn dwaalleraren (*pseudodidaskaloi*, eigenlijk ‘schijnleraren’). Voor de ware gelovige is er daarom maar één weg: terug naar de Schrift zelf. RCR

Hoe leest u ?

De Here Jezus vroeg zijn tijdgenoten:
Zo maakte Hij duidelijk dat
en dat het belangrijk is onderscheid te maken tussen wat

“Wie achter Mij aan wil komen moet en dagelijks

De Bijbel geeft ons vier evangeliën, want elke evangelist wil ons iets aparts leren. Zijn verhaal moet dat duidelijk maken, en hij heeft daarvoor een keus gemaakt uit het vele voorhanden materiaal. Wat aan zijn boodschap geen bijdrage levert, laat hij weg; wat dat wel doet neemt hij op of benadrukt hij. Matteüs schrijft zijn evangelie om Jezus’ koningschap te benadrukken. Daarom begint hij het met de machtsstrijd tussen Herodes en de nieuwgeboren koning. Lukas benadrukt de eisen van discipelschap, en *zijn* selectie is dus bedoeld om juist *dat* te illustreren. Daarom vinden we bij Lukas gebeurtenissen of uitspraken soms wat anders weergegeven dan bij Matteüs, of bij Markus.

Discipelschap

Lukas begint zijn verhaal met allerlei gebeurtenissen rond Jezus’ geboorte en kinderjaren. Toch gaat het hem niet om de jonge Jezus, maar om een aantal profetische uitspraken, door anderen of door engelen over Hem gedaan. Die uitspraken benadrukken dat Hij niet alleen de lang verwachte koning uit het huis van David zou zijn, maar ook de (lijdende) Knecht uit de profetieën van Jesaja. Maar als Lukas’ boodschap gaat over discipelschap, dan moeten we wel aannemen dat Lukas ons daarmee wil vertellen dat *ook wij* eerst zulke ‘knechten’ moeten zijn, loyale dienaren, voordat we met Hem koning kunnen zijn. En daarin moeten we ons spiegelen aan onze Heer: loyaal, zonder klagen, lijdzaam zelfs, indien nodig. En zo vinden we juist bij Lukas deze uitspraak van Jezus: “wanneer jullie alles gedaan hebben wat jullie is opgedragen, zeg dan: Wij zijn maar knechten, we hebben enkel onze plicht gedaan” (Luk. 17:10). Dit vinden we bij geen van de andere evangelisten; het is uniek voor Lukas.

Je kruis opnemen

Wat we wel ook elders vinden, is: “Wie achter Mij aan wil komen, moet zichzelf verloochenen, zijn kruis op zich nemen en Mij volgen” (Mark. 8:34, Matt. 16:24). Maar Lukas voegt daar nog iets aan toe: “... die moet **dagelijks** zijn kruis opnemen ...” (Luk. 9:23). En ‘je kruis opnemen’ betekende in die tijd maar één ding: op weg gaan naar de plaats van je executie. Jezus zegt hier dat wij, net als Hijzelf, bereid moeten zijn ons leven te geven: “Want ieder die zijn leven wil behouden, zal het verliezen; maar wie zijn leven verliest omwille

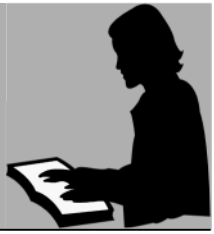

zichzelf verloochenen
zijn kruis op zich nemen en Mij volgen”

van Mij, zal het behouden” (vs 24). Lukas illustreert dat dienaarschap verder met het verhaal van Simon van Cyrene, die door de Romeinen werd gedwongen Jezus’ kruis te dragen toen Jezus daar zelf niet langer meer toe in staat was. Ook dat is een les: Jezus heeft veel voor ons gedaan; Hij is zelfs voor ons gestorven. Maar er komt een punt waar ook wij onze bijdrage moeten leveren. Alleen *zo* kunnen wij tonen dat wij er van onze kant alles voor over hebben om Hem te volgen. Ook Markus en Matteüs vermelden dat, maar pas aan het eind van de alinea over Jezus’ gang naar Golgotha. Bij hen komt het pas wanneer Jezus zelf inderdaad niet meer verder kan. Maar bij Lukas staat het voorop: voor hem is *dat* blijkbaar het belangrijkste feit van de kruisgang.

Medegekruisigd

Maar Lukas vermeldt nog iets met een kruis dat we nergens anders vinden: de belijdenis van die man aan het kruis naast Hem. Die man:

- belijdt zijn eigen schuld
- spreekt duidelijk uit dat hijzelf inderdaad alleen maar de dood verdient
- belijdt dat Jezus zonder schuld is, en daar ten onrechte sterft
- belijdt zijn geloof dat Jezus nog steeds de komende Koning is
- belijdt zijn rotsvaste geloof dat Jezus deze kruisdood zal overleven, maar ook dat hijzelf ooit aan de poort van dat Koninkrijk zal staan (dus zijn geloof in een opstanding, zowel van Jezus als van hemzelf!)
- erkent dat Jezus beslist over al of niet toelaten in dat Koninkrijk (dus dat God het ‘gehele oordeel’ aan Hem heeft gegeven, Joh. 5:22)

Daarmee is deze man bij uitstek **het** voorbeeld van de ware discipel, schuldbewust en ‘medegekruisigd’ met zijn Heer (Rom. 6:6).

De ware discipel moet bereid zijn om zijn leven te geven. Maar dat betekent niet noodzakelijk: sterven. ‘Je leven geven’ kan ook betekenen: elke dag van je leven in Zijn dienst stellen. Wie voor het geloof sterft, hoeft maar één keer de moed op te brengen dat te doen. Wie zijn hele leven in dienst wil stellen, moet *elke dag opnieuw* die beslissing nemen, en hem ook nog *getrouw uitvoeren*. We kunnen niet anders aannemen dan dat dit is wat Lukas bedoelt met: “die moet **dagelijks** zijn kruis op zich nemen en Mij volgen”. R.C.R.

Psalm 69 – Een verworpen dienaar

We kijken hier opnieuw naar een psalm over het lijden van Christus. Maar eerst iets over de oorsprong daarvan. Hoewel Psalm 69 in de aanhef wordt toegeschreven aan David, lijkt het onwaarschijnlijk dat hij echt van zijn hand is. Woorden als “want de ijver voor uw huis heeft mij verteerd”, gekoppeld aan smaad uit zijn omgeving, beschrijven geen fase in Davids leven die overeen komt met het thema van deze psalm. Bovendien bestaan er psalmen waar de aanhef eerder een afsluiting lijkt te zijn van de voorafgaande psalm. Velen zijn daarom geneigd deze psalm toe te schrijven aan Jeremia. Sommige facetten doen inderdaad denken aan het leven van Jeremia, zoals zijn gevangenschap, of het slijk waarin hij gevangen is (Ps. 69: 2, 14). Ook de verlossing van Juda en Sion (vers 36) past wel in Jeremia’s tijd, maar niet in die van David. Bovendien komen sommige verzen uit de Psalm overeen met woorden die Jeremia heeft gesproken. Aan de andere kant noemt Paulus wel David, wanneer hij uit deze Psalm citeert (Rom. 11:9). Toch is de schrijver van dit artikel geneigd dit vooral te zien als een beschrijving uit het leven van Jeremia; of iemand in soortgelijke omstandigheden.

Deze serie heet “Christus in Profetie”, en na Psalm 22 (die we vorige keer bekeken) is dit de Psalm die in het Nieuwe Testament het meest wordt aangehaald en op Christus toegepast. Toch kunnen hier niet alle verzen op Christus slaan, en in die zin is hij dus niet puur profetisch. Bijvoorbeeld vs 6: “God, u kent mijn lichtzinnig leven, mijn schuld is u niet ontgaan”. Ook de bede tot God dat Hij de vijanden uit het boek des levens schrapt, lijkt niet van toepassing op Jezus. Hoe moeten wij dit dan rijmen? Sommigen menen dat in de Bijbel verzen soms volledig uit hun context worden geciteerd om iets aan te tonen, maar in werkelijkheid komt dat niet voor (ook al is het niet altijd op het eerste gezicht duidelijk wat dan wel het verband is met de context van een citaat).

Jeremia en Christus

Op zich is Jeremia een beeld van bepaalde facetten van Christus. Hij groeide op in een dorp ten noorden van Jeruzalem, en ook zijn dorpsgenoten werden zo woedend over zijn woorden dat zij hem wilden doden. Jeremia werd niet geaccepteerd door de leiders in Jeruzalem, en door hen mishandeld. Ook Jeremia moest profeteren hoe Jeruzalem ingeno-

men zou worden en het volk in ballingschap gevoerd. Ook tegen hem werd gezegd dat hij ter dood gebracht moest worden omdat hij had geprofeteerd dat de tempel zou worden afgebroken (Jer. 26:8-9). We zien dus hoe zowel de achtergronden van Jeremia’s profetie, als zijn boodschap van kritiek op de Joodse leiders, in hoge mate overeenkomen met die van de Here Jezus. Dit lijkt dan ook de sleutel te zijn tot het gebruik van de citaten van deze Psalm 69 in het Nieuwe Testament.

Jeremia profeteerde tot een volk dat God alleen nog diende in uiterlijkheden. Hun zucht naar rijkdom weerhield hen ervan te zorgen voor de sociaal zwakkeren, zoals de wet feitelijk voorschreef. Zij vertrouwden op Gods tempel als een soort ‘talisman’ die hen zou beschermen tegen andere volken. Zijn boodschap is daarom dat God Jeruzalem en de tempel zal laten verwoesten door Juda’s vijanden, en dat Hij het volk in ballingschap zal laten voeren. Jezus predikte onder vergelijkbare omstandigheden, en waarschuwde voor net zulke gevolgen: “Toen Jezus Jeruzalem voor zich zag liggen, begon hij te huilen over het lot van de stad ... Want er zal een tijd komen dat je vijanden belegeringswerken tegen je oprichten, je omsingelen en je van alle kanten insluiten. Ze zullen je met de grond gelijk maken en je kinderen verdelgen, en ze zullen geen steen op de andere laten. Hij ging naar de tempel, waar hij de handelaars begon weg te jagen, terwijl hij hun toevoegde: Er staat geschreven: Mijn huis moet een huis van gebed zijn, maar jullie hebben er een rovershol van gemaakt!” (Luk. 19:41-46). Deze laatste woorden komen uit Jeremia 7:11, waar de profeet waarschuwt voor de vernietiging van Jeruzalem. Het is voor net zulke woorden dat de priesters en leiders van het volk ook Jezus wilden doden.

Het thema van de Psalm

Psalm 69 is een gebed tot God, en meer speciaal een roep om hulp in doodsgevaar. Dat gevaar komt van vervolging door mensen, zijn vijanden (vs. 5), maar hij is ook verlaten door zijn familie (vs. 9). De liefde die de psalmist heeft voor God en Zijn tempel, en het leven naar Zijn geboden, maken hem tot het mikpunt van de kritiek en spot van zijn omgeving (v. 10-13). De psalmist is zich terdege bewust van zijn eigen tekortkomingen (vs. 6), maar bidt om Gods leiding dat hij in dit alles niet ten onder zal gaan. Naast de roep om hulp en de vraag of God naar hem wil luisteren (vv. 14-19), vinden we ook de bede dat God hem

recht zal verschaffen, en ook zijn vijanden zal treffen met onheil en hen vernietigen (vv. 23-29). In dat verband smeekt de psalmist “sluit hen uit van uw genade, schrap hun namen uit het boek van het leven, laat ze niet geschreven staan bij de rechtvaardigen.” (vv 28-29).

De volgende verzen zien voorbij de huidige ellende, naar de verlossing die God zal brengen. De psalmist weet dat het volk zal moeten boeten, maar ziet uit naar hun verlossing: “Want God zal Sion redden en de steden van Juda herbouwen. Daar zal worden geleefd en geërfd, het volk dat hem dient, zal het land bezitten, wie zijn naam liefheeft, mag er wonen.” (vv 36-37). Dit betekent niet dat de steden nu al in puin liggen, maar dat God dat voorzegd heeft en dat het binnenkort dus wel zal gebeuren. Daarna zal het volk terugkeren tot Zijn geboden, en dan zijn het de nederigen en degenen die God zoeken die daar met vreugde leven.

Toegepast op Christus

Zoals gezegd worden in het Nieuwe Testament hier en daar verzen uit deze psalm aangehaald en toegepast op Christus. De Griekse vertaling van vers 4 vinden we in Joh. 15:25: “Zo ging in vervulling wat in hun wet geschreven staat: Ze hebben mij zonder reden gehaat”. ‘Wet’ doelt hier op de Schriften. Jeremia werd door zijn tijdgenoten, in het bijzonder de leiders, gehaat omdat zijn boodschap hen niet goed gezind was. Hij waarschuwde hen dat hun levensstijl in Gods ogen niet deugde, en dat het oordeel eraan kwam. Zo werd ook Jezus’ boodschap aan de Farizeeën, Sadduceeën en schriftgeleerden bepaald niet met open armen ontvangen. Ook Hem hebben zij nooit als profeet geaccepteerd.

Maar het waren niet alleen de leiders die hem verwierpen. Zelfs zijn (half)broers namen hem niet serieus. Johannes merkt op: “Ook zijn broers geloofden namelijk niet in hem” (Joh. 7:5). Dat was ook de ervaring van de psalmist (vs. 9): “Ik ben voor mijn broers een vreemde geworden, een onbekende voor de zonen van mijn moeder”. Meteen hierna volgen de woorden “de hartstocht voor uw huis heeft mij verteerd, de smaad van wie u smaadt, is op mij neergekomen” (vs. 10). Zijn discipelen herkennen blijkbaar al een vervulling van het eerste deel van deze zin bij de tempelreiniging (Joh. 2:17), terwijl het tweede gedeelte door Paulus wordt aangehaald in zijn brief aan de Romeinen: “Ook Christus zocht niet zijn eigen belang; integendeel, er staat geschreven: De smaad van wie u smaadt, is op mij neergekomen” (Rom. 15:3). Dit citaat lijkt misschien wat vreemd totdat we beseffen dat Jeremia inderdaad gesproken heeft over de manier waarop het volk God benaderde:

zij vertrouwden blind op Zijn tempel, maar leefden niet naar Zijn geboden. Het ging niet om de bepalingen van de wet, maar om hun gezindheid, zoals andere profeten hebben duidelijk gemaakt. “Barmhartigheid wil ik, geen offers” waren ook de woorden die Jezus tot het volk sprak. Hij maakte zich hiermee niet geliefd, zoals ook Jeremia vóór hem, maar de ijver voor God en Zijn huis maakte dat zij beide zo spraken om het volk, zo mogelijk, te redden van een naderend onheil. Christus bracht, net als Jeremia, een impopulaire boodschap die pas achteraf door een deel van zijn volksgenoten is begrepen. Hij zocht niet zijn eigen belang. Hij leed ook onder het besef dat zij maar niet wilden luisteren (bijv. Matt. 23:37), zoals ook Paulus later (Rom. 9:3). Paulus (en Jezus) verwachten van ons dezelfde houding ten opzichte van onze naaste, ook als de reactie dezelfde is als die welke Jezus en Jeremia ten deel viel.

Gif en azijn

Tot slot moeten we nog even naar vers 22 kijken: “Nee, ze mengden gif door mijn eten en lesten mijn dorst met azijn”. Deze vertaling van de NBV leest alsof het de bedoeling was de psalmist te vergiftigen. Dat valt echter niet uit de tekst zelf op te maken. Het woord dat hier als gif is vertaald, betekent ‘bitter’. De Griekse versie van het Oude Testament gebruikt hier hetzelfde woord als Matteüs, waar het met ‘gal’ is vertaald (Matt. 27:34). Wat de psalmist figuurlijk bedoelde, werd voor Jezus werkelijkheid aan het kruis. Hoewel geen van hen naar de psalm verwijst, zien we bij alle evangelisten hoe er tweemaal iets wordt aangeboden. Het is Johannes die hierbij vermeldt: “Toen wist Jezus dat alles was volbracht, en om de Schrift geheel in vervulling te laten gaan zei hij: Ik heb dorst” (Joh. 19: 28). Het lijkt alsof een letterlijke vervulling van de psalm nog het enige uit de Schrift was dat nog letterlijk moest gebeuren.

Conclusie

Jezus had het beste met zijn volk voor, maar werd verworpen. Psalm 69 toont ons een triest beeld van mensen die Hem zijn ijver voor God kwalijk namen. Paulus citeert deze psalm als hij het heeft over hen die deze kruisdood beraamd hebben (Rom. 11:9-10). In de verwensing van de psalmist leest Paulus een profetie over de gevolgen voor dat deel van het volk dat zich verhardde. Net als ten tijde van Jeremia zou de stad worden ingenomen en het volk verdreven. De profetie van Jezus daarover zou nog geen 40 jaar na zijn dood en opstanding in vervulling gaan.

M.H

Het woord in het Hebreeuws en het Grieks

Het Hebreeuwse woord voor geduld is *arek*. Het is afgeleid van *arak*, dat zo iets als verlengen betekent. *Arek* betekent dan zoiets als: het langdurig aanzien, voordat je iets doet. De Septuaginta, de Griekse vertaling van het OT, vertaalt het bijna overal (op één keer na) met het bijvoeglijk naamwoord *makrothumos*, geduldig. Dat is ook de woordstam die we in het NT vinden, maar dan als het zelfstandig naamwoord *makrothumia* (geduld) en als het werkwoord *makrothumeō* (geduldig zijn).

Boven dit artikel staat het oudnederlandse woord 'lankmoedigheid'. Dat vinden we in de Statenvertaling en de NBG'51. De NBV geeft de voorkeur aan het woord 'geduld'. Het Hebreeuwse woord in het OT is *arek*. Dat is afgeleid van een stam *arak*, die zoiets als verlengen betekent. We vinden dat in veel verzen in een normale alledaagse betekenis als 'lang'. Het wordt bijvoorbeeld gebruikt voor de aanduiding van een lang leven (zijn dagen 'verlengen'). Het afgeleide woord *arek* heeft dus heel sterk die gedachte in zich van lang afwachten voordat je iets doet, of voordat je ingrijpt. Dat verklaart de voorkeur van oude vertalers voor dat woord lankmoedigheid (oudnederlands: lanc̲moedigheid), omdat ook daar die stam 'lang' in herkenbaar is. Want hoewel ons woord geduld een goede moderne vertaling is, is dat in feite afgeleid van iets 'dulden' of verdragen. Strikt genomen mist dat dus dat element van lang afwachten. We kunnen zelfs nog een stap verder gaan door te constateren dat *arek*, via het Grieks (waarover zo meteen meer) in het Latijn terecht is

Gebruik van het woord in de brieven van Petrus

We vinden dat woord geduld driemaal in de brieven van Petrus. De nadruk ligt steeds op het feit dat God lang wacht voordat Hij de zondaars straft. In de 1e brief gaat het om het brengen van de zondvloed. Petrus wijst erop dat God lang heeft gewacht voordat Hij die bracht (1 Pet 3:20). De generatie van die dagen heeft lang de kans gekregen zich te bekeren. Maar toen dat desondanks toch niet gebeurde, kwam de vernietiging. In zijn 2e brief legt hij uit waarom het zo lang duurt voordat Jezus terugkomt. Zijn lezers moeten dat niet opvatten als laksheid van God; ze moeten dat zien als een vorm van genade omdat er zo, naarmate het langer duurt, meer mensen de gelegenheid krijgen zich te bekeren (2 Pet 3:9). En iets verderop in dat hoofdstuk wijst hij zijn lezers erop dat zijzelf uiteindelijk ook zo hebben geprofiteerd van dat geduld. Wanneer God er meteen bij de eerste tekenen van rebellie een eind aan had gemaakt, hadden ook zij nooit tot bekering kunnen komen. Maar dan behoren zijzelf ook niet te klagen wanneer God nog langer afwacht om nog anderen de kans te geven (vs 15). Dat is uiteraard het enige correcte antwoord op de vraag die je ook nu nog regelmatig hoort stellen: waarom laat God dat allemaal maar toe? Als God dat geduld heeft gehad met ons, moeten wijzelf dat geduld kunnen opbrengen wanneer dat in het belang van anderen is.

lankmoedigheid

van een sleutelwoord in de grondtekst

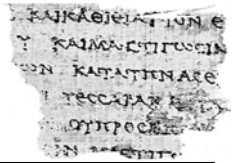

gekomen als *longanimis*, van *longus* (lang) en *animus* (ziel, geest of moed). Lancmoedig (langmoedig) is dus een letterlijke weergave van dat *longanimis* in de Latijnse Bijbel van de middeleeuwen.

In het OT komt lankmoedigheid (geduld) voor het eerst voor in Ex. 34:6-7, wanneer God zijn naam (= zijn karakter) uitroept voor Mozes:

> De HEER ging voor hem langs en riep uit: 'De HEER ! De HEER ! Een God die liefdevol is en genadig, **geduldig**, trouw en waarachtig, die duizenden geslachten zijn liefde bewijst, die schuld, misdaad en zonde vergeeft, maar niet alles ongestraft laat en voor de schuld van de ouders de kinderen en kleinkinderen laat boeten, en ook het derde geslacht en het vierde.'

Deze beschrijving van Gods karakter komt elders in het OT nog negen maal voor, soms in de woorden van een profeet, maar vaak in de woorden van iemand die een beroep doet op Gods genade, met herinnering aan die openbaring van zijn naam op Sinaï. Slechts in een viertal passages in Spreuken en Prediker wordt het woord lankmoedig gebruikt voor het beschrijven van een menselijk karakter, als een navolging van Gods karakter.

Het NT gebruikt het woord *makrothumia* en het werkwoord *makrothumeō*, waarin het voorvoegsel *makro* meer groot dan lang betekent. Het basiswoord *thumos* laat zich het best weergeven door dat typisch Nederlandse begrip 'fut'. Het betekent van oorsprong iets van adem, maar dan ook leven, geest, moed of zelfs karakter. Iemand is dus *makrothumos* wanneer hij fut genoeg heeft om (langdurig) om te gaan met moeilijke mensen. Of anders gezegd: het beschrijft iemand met 'lange adem'. De beide woorden komen ca. 24 maal voor in het NT. In een kwart van die gevallen beschrijft het ook in het NT een belangrijk aspect van God zelf (of van Jezus). In de overige gevallen beschrijft het de noodzaak voor ons Hem daarin na te volgen. Dus waar in het OT de voornaamste nadruk ligt op een beroep op Gods genade, op basis van Zijn geopenbaarde naam, ligt in het NT de nadruk vooral op de noodzaak diezelfde genade eerst aan anderen te tonen voordat *wij* die van God mogen verwachten.

R.C.R.

Het woord in de Concordantie

In het Hebreeuws komt het woord *arek* in deze betekenis 14x voor. Daarvan vertaalt de Septuaginta het 13x met *makrothumos*, en 1x met *makrothumia*. Het NT gebruikt 14x het zelfstandig naamwoord *makrothumia*, maar ook vaak (10x) met het werkwoord *makrothumeō*.

De NBG'51 vertaalt *arek* vrij consequent met lankmoedigheid en lankmoedig, maar gebruikt in het NT bij voorkeur het woord geduld. De NBV gebruikt vrijwel overal het woord geduld, op slechts enkele plaatsen na waar het begrip wordt omschreven.

Het bewijs van Gods bestaan

5. De toets

In deel 1 van deze serie hebben we terloops geconstateerd dat vrijwel al die goedbedoelde pogingen om Gods bestaan wetenschappelijk te bewijzen de praktische fout maken dat te willen doen buiten zijn eigen Woord om, terwijl dat Woord nu juist de centrale plaats zou moeten innemen in onze overtuiging. En dat de daaraan ten grondslag liggende fundamentele fout is dat al deze 'bewijzen' zijn opgezet om anderen te overtuigen, in plaats van onszelf. De beide laatste delen van deze serie willen we nu besteden aan deze twee aspecten. Deze keer gaan we in op de vraag wat Gods Woord er zelf over te zeggen heeft.

Profetieën en tekenen

Wanneer Mozes in Deuteronomium, als het volk op het punt staat het land binnen te trekken, nogmaals Gods Wet uiteenzet, introduceert hij ook het ambt van profeet. Een profeet zou rechtstreeks namens God tot hen spreken. Maar dan zouden zij wel moeten kunnen weten of iemand die beweerde zo'n profeet te zijn, daarin wel de waarheid sprak. Mozes geeft hun daarom een toets: "als een profeet zegt te spreken in de naam van de HEER, maar zijn woorden komen niet uit en er gebeurt niets, dan is dat geen profetie van de HEER geweest" (Deut. 18:22). Daarbij moeten we bedenken dat profetie in feite maar zelden een blote 'voorspelling' van de toekomst is; meestal is het een les of een waarschuwing, of een oproep tot bekering. Daarom zien we in de praktijk vaak dat belangrijke profetische uitspraken gepaard gaan met 'een teken'. De profeet kondigt dan iets aan dat op korte termijn zal gebeuren, als 'bewijs' dat God hem inderdaad heeft gezonden.

Wanneer koning Jerobeam van het nieuwe noordelijke rijk Israël, in strijd met Gods gebod, in Betel een nieuw heiligdom sticht, met een eigen brandofferaltaar, verschijnt daar een profeet met de boodschap: "Dit zegt de HEER: In de familie van David zal een zoon worden geboren, Josia geheten. Op (dit altaar) zal deze Josia de priesters (van dit heiligdom) ten offer brengen" (1 Kon. 13:2). In werkelijkheid zou het echter nog meer dan twee eeuwen duren eer deze profetie in vervulling zou gaan. Daarom kondigt de profeet ook een korte termijn teken aan: "Dit is het teken dat het de HEER is die gesproken heeft: het altaar

van profetie

zal splijten en de as die erop ligt zal op de grond vallen" (vs 3). Dat gebeurt dan onmiddellijk, zodat het volk weet dat dit een woord van God is. Even voor alle volledigheid: wanneer een 'profeet' met een boodschap komt die inhoudelijk duidelijk in strijd is met Gods Woord, dan is dat op zichzelf al voldoende bewijs dat hij niet namens God spreekt. In zo'n geval hoeft geen enkel begeleidend 'teken' nog van waarde te worden geacht. Dat principe had Mozes al uitgelegd in Deut. 13.

De profetie van Jesaja als kenmerkend voorbeeld
In het tweede deel van de profetie van Jesaja vinden we het regelmatig terugkerende thema van een rechtszaak tussen God en de afgoden. God claimt daarin dat Hij de enige ware god is en dat de zogenaamde goden van de volken in feite niets zijn; en dat Hij dat kan aantonen door te tonen hoe Hij de loop van de geschiedenis heeft gestuurd en nog verder zal sturen. Hij daagt de afgoden uit ook met zulke bewijzen te komen: "Voer jullie rechtsgeding, zegt de HEER, lever overtuigende bewijzen ... Vertel ons over wat vroeger is gebeurd, zodat wij de afloop nu al kennen. (of:) Licht ons in over wat komen gaat, geef ons aanwijzingen over de toekomst, dan weten wij dat jullie goden zijn" (Jes. 41:21-23). God roept daarbij zijn eigen volk op als getuige, terwijl de afgoden *hun* aanhangers als getuigen mogen oproepen: "Alle volken zullen zich verzamelen. Wie van hun goden heeft aangekondigd wat eertijds nog te gebeuren stond? Laten zij [die afgoden] getuigen leveren om hun gelijk te bewijzen ... Mijn getuige zijn jullie – spreekt de HEER – die Ik uitgekozen heb opdat jullie Mij zouden **kennen en vertrouwen**, en zouden inzien dat Ik het ben" (Jes. 43:9-10). Maar dat doel (kennen en vertrouwen) geldt uiteraard net zo goed voor ons.

De centrale boodschap van het boek Jesaja is dat God zijn getrouwe dienaren zal bevrijden uit de macht van de zonde, die tot de dood leidt. Die onoverwinnelijke vijand, de dood, zal voor God niet onoverwinnelijk blijken, maar uiteindelijk worden overwonnen door een 'Knecht' die God zal verwekken. Maar om dat duidelijk te maken vinden we in het boek een parallel, een beeld, om dit te illustreren. Het volk zal (om zijn zonden) in ballingschap worden weggevoerd door een

toekomstige machtige koning van Babel. Maar God zal hen weer uit de handen van dat onoverwinnelijk schijnende Babel bevrijden, door een overwinnaar te doen komen (in feite de Perzische koning Kores of Cyrus), die dat machtige rijk van Babel zal verslaan. En zo zou Hij ook de overwinnaar brengen die de zijnen zou verlossen uit de macht van de dood. Maar dat Babel was nog verre toekomst; het begin van die overheersing kwam pas een eeuw na Jesaja, en de bevrijding door Kores nog eens 70 jaar later. Daarom geeft God ook een korte termijn 'teken'. In Jesaja's dagen was Assyrië, niet Babel, de wereldmacht die hen bedreigde. En dat machtige Assyrië zal God in *hun* dagen voor de poorten van zijn stad Jeruzalem verpletterend verslaan: "De HEER van de hemelse machten heeft gezworen: 'Voorwaar, het zal gaan zoals Ik heb bepaald. Ik breek de Assyrische heerschappij over mijn land, Ik verbrijzel Assyrië op mijn bergen. Mijn volk wordt van zijn juk bevrijd ... Wanneer Hij dit besloten heeft, de HEER van de hemelse machten, wie zal het dan verijdelen?" (Jes 14:24-27). En zo is het ook gebeurd: in het jaar 701 v.Chr. is het Assyrische leger in Judea volledig vernietigd (zelfs uit de kronieken van de Assyrische koning Sanherib valt dit voorzichtig af te lezen), als begin van de ondergang van dat rijk dat uiteindelijk, een eeuw later, werd overwonnen door het Babylonische.

De slotsom

Wat vertelt ons dit alles? In de eerste plaats dat God hiermee het wettig en overtuigend bewijs heeft geleverd dat Hij inderdaad de geschiedenis leidt, en dat Hij daarmee zijn 'rechtsgeding' wint. Let op dat het niet maar een kwestie is dat Hij ons 'de toekomst kan voorspellen', nee Hij *stuurt* die toekomst en zorgt ervoor dat die de loop neemt die in overeenstemming is met zijn besluiten, namelijk de loop die in het beste belang is van zijn getrouwe dienaren - ook al lijkt dat op het eerste gezicht misschien niet altijd zo te zijn. En dat is een bewijs, niet alleen voor zijn bestaan maar, veel belangrijker dan dat, van zijn zorg voor de zijnen. Want vooral *dat* is de les die dit ons wil leren: God bestaat niet alleen, maar je kunt ook blind op Hem vertrouwen.

R.C.R.

Wonderen van de Schepping *De dadelpalm*

De dadelpalm is een van de kenmerkende bomen van het Midden-Oosten, en werd in Bijbelse tijd veel gekweekt in Israël. In de Jordaan vallei groeiden dichte palmbossen, en Jericho werd bekend als “de palmstad” (Deuteronomium 34:3; 2 Kronieken 28:15). In de Bijbel lezen wij over een oase in de woestijn Sinaï, met zeventig palmbomen die, met de daarbij behorende bronnen, zorgden voor lafenis en verfrissing voor de Israëlieten.

De Romeinse natuurkenner Plinius de Oudere, die in de eerste eeuw na Christus leefde, roemde de dadels uit Judea om hun sappigheid en zoetheid. Feitelijk was de dadelpalm zo nauw met Judea verbonden, dat de Romeinse keizer Vespasianus, die het land in 70 na Chr. veroverde, dit vierde door een bronzen muntstuk uit te brengen waarop de staat Judea stond afgebeeld als een wenende vrouw onder een dadelpalm. Na de wegvoering van de Joden uit hun land, stierven ook de Judeese dadelpalmen uit. De palmen in het huidige Israël zijn geïmporteerd uit Californië, maar hebben hun oorsprong in Irak. Merkwaardig genoeg wisten onderzoekers in Israël onlangs een oud Judees palmzaadje te laten ontkiemen. De zaden waren afkomstig uit een kruik, die in de jaren zeventig was opgegraven door de archeoloog Ehud Netzer. Door middel van de ‘radiokoolstof’ dateermethode schat men dat de zaden zo’n 2.000 jaar oud zijn, en daarom is dit boomzaad het oudste dat tot nu toe met succes ontkiemd is.

Palmbomen vallen op door hun heel lange (tot zes meter!) ‘takken’ die eigenlijk de bladeren zijn. Vandaar hun gebruik als ‘bouwmateriaal’ voor de hutten, die de Israelieten plachten te maken voor het Loofhuttenfeest (Leviticus 23:40). De palmboom wordt ook als beeld gebruikt voor sierlijkheid en bevalligheid, zodat Israelische meisjes zo werden genoemd: ‘Tamar’ (Hooglied 7:7; 2 Samuel 13:1). Dat beeld werd door de psalmist ook op de rechtvaardigen toegepast (Psalm 92:13). Bij zijn komst in Jeruzalem werd de Here Jezus door de scharen verwelkomd met palmtakken, en als Hij terugkomt, zullen de heiligen, de gelovigen uit alle plaatsen en tijden, Hem ook zo huldigen (Johannes 12:13; Openbaring 7:9-10).DB/CT

11. Christus, de door God gezonden Verlosser

God beloofde de Verlosser te zijn van wie geloven. In Genesis maakte Hij al duidelijk dat de mens betrokken is bij de totstandkoming van zijn verlossing:

"En Ik zal vijandschap zetten tussen u en de vrouw, en tussen uw zaad en haar zaad; dit (zaad van de vrouw) zal u (slang) de kop vermorzelen en u (slang) zult het de hiel vermorzelen" (Genesis 3:15)

God had voorzien in een nakomeling die een einde zou maken aan de slang, het symbool voor vijandige mensen die Gods kinderen af proberen te houden van eeuwig leven, door hen te verleiden tot zonde. In verband met de gevolgen daarvan deed God een verstrekkende belofte aan Abraham:

"... uw nageslacht zal de poort van zijn vijanden in bezit nemen. En met uw nageslacht zullen alle volken gezegend worden ..." (Genesis 22:16-18)

De apostel Paulus legde in de brief aan de Galaten uit, dat deze beloften aan Abraham in eerste instantie in enkelvoud bedoeld was. Ze hebben betrekking op een bepaalde mens, die uit hem voortkwam: Christus Jezus (3:16). Het punt in zijn redenering is, dat ieder mens die in Hem gelooft, deel krijgt aan de beloften aan Abraham. Wat betrekking had op de ene mens, Christus Jezus, de ware Zoon van God, krijgt zijn vervulling in veel meer zonen:

"Want u bent allen zonen van God, door het geloof, in Christus Jezus ... Indien u nu van Christus bent, dan bent u zaad van Abraham, en naar de belofte erfgenamen." (Galaten 3:26-29)

Deze beloften werden niet alleen aan het nageslacht van Abraham gegeven, maar ook aan hem persoonlijk. Hij is echter op de door God bepaalde tijd gestorven en tot stof vergaan. Hij is de poort van het dodenrijk (zie Matth. 16:16) binnengegaan en is nu in de macht van zijn grootste vijand: de wrede koning dood. Dit houdt in dat God zijn beloften aan hem alleen kan vervullen door hem uit de doden op te wekken (vergelijk Hebr. 11:17-19). Jezus bewees de noodzaak van de opstanding van Abraham, toen Hij wees op het feit dat God in tegenwoordige tijd en niet in verleden tijd tegen Mozes zei, dat Hij de God van Abraham is (Matth. 22:31-33). De belofte aan hem was dat zijn nageslacht de poort van zijn vijanden in bezit zou nemen. In de praktijk van die tijd hield dit in, dat je de vijand had verslagen en bepaalde wie de stad in mochten en wie de stad uit moesten gaan. In de belofte aan Abraham betekent het dat de vijanden van God en zijn kinderen zijn verslagen, en dat het beloofde Koninkrijk is gekomen. De nieuwe Koning bepaalt niet alleen wie dat Koninkrijk binnengaan, maar ook het voormalige rijk van

Gelooft u het getuigenis van God, zijn Zoon en zijn dienaren?

koning dood in en uitgaan. De Here Jezus Christus zei over Zichzelf:

"... Ik ben dood geweest, en zie Ik ben levend tot in alle eeuwigheden, en Ik heb de sleutels van de dood en het dodenrijk." (Openbaring 1:17-18)

Dat Hij dood is geweest, houdt in dat Hij ook zelf eerst uit de dood bevrijd moest worden:

"... daar wij weten, dat Christus, nu Hij uit de doden is opgewekt, niet meer sterft; de dood voert geen heerschappij meer over Hem." (Romeinen 6:9)

Hij is het domein van de sterkste vijand van de mens binnengegaan en, omdat Hij weer levend werd gemaakt door zijn God en Vader, kon Hij de poort van binnenuit openen, om allen die in het geloof gestorven zijn en daar machteloos liggen, daaruit te bevrijden. Het beeld van de bevrijding van de ballingen uit Babel, in het boek van de profeet Jesaja, past ook goed bij de verlossing van de zonde en de dood, zoals deze in het NT wordt voorgesteld:

"Kan aan een sterke de buit ontnomen worden, of zullen de gevangenen van hem die in zijn recht is, ontkomen? Maar zo zegt de HERE: Toch worden de gevangenen aan een sterke ontnomen, en ontkomt de buit een geweldige... Ik zelf zal uw zonen redden" (Jesaja 49:24-25; vergelijk Mattheüs 12:29).

Hij 'die in zijn recht is' was de tiran Nebukadnezar, de koning van Babel. In de brief aan de Romeinen is de tiran van de gelovigen, de dood die als koning is gaan heersen (Romeinen 5:17). Degene die hem heeft bestreden en overwonnen, is Christus Jezus. Hij heeft daarom van de eeuwige God de macht ontvangen mensen te bevrijden uit het dodenrijk, zoals Hij toont bij de opwekking van Lazarus:

"Ik zal u (de Knecht van God) ... stellen tot een verbond voor het volk ... om tot gevangenen te zeggen: Gaat uit! Tot hen die in de duisternis zijn: Komt te voorschijn!" (Jesaja 49:8-9; zie ook 42:7 en 61:1)
"... en Hij heeft Mij gezonden om aan gevangenen loslating te verkondigen ... om verbrokenen heen te zenden in vrijheid. (Lucas 4:19)
"Lazarus, kom naar buiten! ... Maakt hem los en laat hem heengaan." (Johannes 11:43-44)

Hij spreekt als een koning tot wie zijn eigendom zijn. Na zijn leven van gehoorzaamheid en kruisdood is Hij door God waardig bevonden Heer te zijn over al zijn bezit. God gaf Hem allen die Hij op grond van hun geloof heeft bevrijd uit de macht van de heerser die Hij versloeg en als buit meenam:

11. Christus, de door God gezonden Verlosser

"Daarom zal Ik hem velen als deel geven en talrijken zal hij als buit ontvangen ..." (Jesaja 53:11-12)

Maar vanaf dat moment zijn deze velen geen gevangenen meer, maar tot burgers van zijn Koninkrijk gemaakt. En nu Hij bij God in de hemel is, verwachten zij zijn komst met eeuwig leven voor zijn volk:

"Want wij zijn burgers van een rijk in de hemelen, waaruit wij ook de Here Jezus Christus als verlosser verwachten, die ons vernederd lichaam veranderen zal, zodat het aan zijn verheerlijkt lichaam gelijkvormig wordt, naar de kracht, waarmede Hij ook alle dingen Zich kan onderwerpen." (Filippenzen 3:20-21)

Het is Christus gegeven allen die in Hem geloven, in naam van zijn Vader, de enige en waarachtige Verlosser, te bevrijden van de eeuwige vloek van de dood. Hij zal hen door de kracht van God eeuwig leven schenken, door de weg tot de boom des levens, die werd afgesloten door de zonde van de eerste mens, weer te openen. Niet de dood maar God overwint in Christus:

"Want allen hebben gezondigd en derven de heerlijkheid van God, en worden om niet gerechtvaardigd uit zijn genade, door de verlossing in Christus Jezus." (Romeinen 3:23)
"De dood is verzwolgen in de overwinning. Dood, waar is uw overwinning, dood, waar is uw prikkel. De prikkel van de dood is de zonde ... Maar God zij dank, die ons de overwinning geeft door onze Here Jezus Christus."
(1 Korintiërs 15:54-57)
"Wie overwint, hem zal Ik (Christus) geven te eten van de boom des levens ..." (Openbaring 2:7)

Dan kunnen de woorden die God sprak na de zonde van de eerste mens, omgedraaid worden:

'Laat de mens nemen en eten van de boom des levens, opdat hij in eeuwigheid zal leven'

Vraag ter overdenking:

Op grond waarvan kunnen wij in Christus verlost worden?

Christus Jezus en de verhoogde slang

Toen Israël in de woestijn zondigde stuurde God slangen om hen te doden. Wie gebeten was ontkwam niet aan de dood. Maar God trof een voorziening: Mozes plaatste een koperen slang op een paal en wie gelovig daarop de blik richtte, werd verlost van de dood (Num. 21:8-9). Maar niet voor eeuwig. Jezus vergeleek zijn verhoging aan het kruis met die van de slang aan de paal. Wie gelovig de blik op Hem richt zal voor eeuwig behouden worden, maar wie niet in Hem gelooft, is verloren (Joh. 3:14-18)

Berseba

Be'er Sjewa, de hoofdstad van de Negev, ligt op ongeveer 100 km van Tel Aviv en 235 km van Elat aan de Rode Zee. Het is een moderne stad, met een universiteit die de naam draagt van de eerste Israëlische minister president David Ben-Goerion. Er wonen nu ± 165.000 mensen.

De stad ligt op een 240 m boven zeeniveau liggend plateau en slechts enkele kilometers van een historische plaats waar zo'n 3500 jaar geleden de aartsvaders Abraham, Izaäk en Jacob hun kudden weidden. Daar sloot Abraham met Abimelech, de koning van de stad Gera, een verbond. De aanleiding hiervoor was onenigheid over een waterput die Abraham gegraven had, en waarvan Abimelech zei dat deze van hem was. Zij spraken het geschil uit en Abraham drong er bij Abimelech op aan dat hij zeven lammeren van hem zou aannemen als bewijs dat Abraham deze put gegraven had. Vandaar de naam Be'er Sjeva *bron van de zeven* of in het Arabisch Tel el-Sab'a *heuvel van de zeven*. Als gedenkteken voor deze verbondssluiting plantte Abraham een tamarisk en riep daar de naam van de HERE de eeuwige God aan. In het stadswapen van Be'er Sjeva is de tamarisk opgenomen en een betonbuis met uitstromend water, met daarbij geschreven de eerste helft van het 33e vers in Gen. 21.

In de tijdsperiode van de profeet Samuël tot en met koning Salomo was de uitdrukking *Van Dan tot Be'er Sjewa* bij het volk in gebruik, waarmee tevens de noord- en zuidgrens van het koninkrijk was aangegeven.

In 1900 stichtten de Turken, op de plaats van de huidige stad, het Arabische stadje Bir Seb'a, dat zich geleidelijk tot een druk bezochte marktplaats voor de bedoeïenen ontwikkelde. Toen de Israëli's het in 1948 veroverden, telde het woestijndorp slechts 2.000 inwoners. Er is nu veel te zien, zoals de uit de Turkse tijd stammende en gerestaureerde 'put van Abraham'. Ook het Negev museum, in de verbouwde moskee, met zijn oudheidkundige vondsten, waaronder Byzantijnse mozaïekfragmenten, is de moeite waard. Zo ook de kleurige bedoeïenenmarkt. Vanaf de minaret heb je een prachtig uitzicht over de stad en de aangrenzende Negev. H.d.B.

Begrijpend *Psalm 25* Zingen

Tot u, HERE, hef ik mijn ziel op

Velen van ons hebben bepaalde psalmen van buiten geleerd: b.v. Psalm 23. Het is niet al te moeilijk om dit te doen, vooral tegenwoordig, nu ieder zijn eigen gedrukte Bijbel heeft. Maar vroeger, b.v. in de tijd van Jezus, viel dat niet mee: bijna niemand had een eigen Bijbel, en bovendien had je zelden de kans om in een boekrol te kijken. Toch wisten velen hele stukken van de Schriften te onthouden, en wij weten dat Jezus dat zeker kon.

Hoe leerde men een psalm van buiten? Vele psalmen hebben eigenschappen, waardoor het makkelijker werd ze in het hoofd te krijgen: b.v. door herhaling van een woord of idee; door het gebruik van 'parallellisme', zoals in Psalm 19:2 – "De hemelen vertellen Gods eer, en het uitspansel verkondigt het werk zijner handen", waar de eerste zinsnede gevolgd wordt door een tweede, die hetzelfde zegt op een ietwat andere manier.

In negen van de psalmen komt iets anders voor, dat hielp de tekst te onthouden: in de Psalmen 9/10, 25, 34, 37, 111, 112, 119 en 145 begint elk vers, of elke groep verzen, telkens met een volgende letter van het Hebreeuwse alfabet. Men noemt dat een *acrostichon* (lett.: op volgorde). En dat helpt, want bij het leren van b.v. Psalm 25, weet je tenminste dat als het eerste woord van vers 1 met een (Hebreeuwse) letter A [alef] begint, dan begint vers 2 met een B [beth], enz. Zo heeft Psalm 25 in totaal 22 verzen, één voor iedere letter van het alfabet. In Psalm 119 komen wij een andere variatie tegen: 8 verzen achter elkaar beginnen steeds met dezelfde letter. (In de NBV worden de acrostichonpsalmen aangeduid met voetnoten.)

Psalm 25 is een gebed van David. Misschien is de acrostichonstructuur een bewijs dat juist deze psalm speciaal bedoeld was om te leren. Wat ook de achtergrond mag zijn, Psalm 25 is passend voor ieder mens. Wanneer wij met ellende en moeite zitten (v. 16 t/m 18), of met vijanden te kampen hebben (v. 2, 19), mogen wij, zoals David, op God vertrouwen. En mits wij Zijn verbond en Zijn getuigenissen bewaren, gedenkt Hij onze zonden niet. Wél gedenkt Hij Zijn barmhartigheid, goedertierenheid en trouw (v. 6 t/m 10). Toch is David niet alleen voor zichzelf bezorgd: de psalm eindigt met een verzoek omwille van het hele volk: "O God, verlos Israël uit al zijn benauwdheden".

J.M.

Wie de tekst van de Psalmen kent èn begrijpt,
zal God met nog grotere vreugde lofzingen